

**PK-YRITYKSEN
TILINPÄÄTÖSANALYYSI
Case: Urheilulattiat-indoors Oy**

Kalle Holstila

Opinnäytetyö
Toukokuu 2013
Liiketalouden koulutusohjelma
Yritystoiminnan suuntautumis-
vaihtoehto

TIIVISTELMÄ

Tampereen ammattikorkeakoulu
Liiketalouden koulutusohjelma
Yritystoiminnan suuntautumisvaihtoehto

HOLSTILA, KALLE:

Pk-yrityksen tilinpäätösanalyysi, Case: Urheilulattiat-indoors Oy

Opinnäytetyö 60 sivua, josta liitteitä 11 sivua
Toukokuu 2013

Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää Urheilulattiat-indoors Oy:n taloudellinen tilanne neljän vuoden ajalta, alkaen vuodesta 2008. Syy taloudellisen tilanteen selvittämiseksi oli yrityksen omistajien halukkuus saada yksityiskohtaisempaa tietoa yrityksen taloudesta. Tavoitteen saavuttamiseksi tarkoituksena oli suorittaa yritykselle tilinpäätösanalyysi sen neljän tilikauden ajalta.

Työn viitekehys koostuu sekä tilinpäätöksen sisällöstä että tilinpäätösanalyysin rakenteesta ja sen suorittamisesta. Työn empiirisessä osassa tarkastellaan, tilinpäätösanalyysin suorittamiseksi, erityisesti kannattavuutta, maksuvalmiutta, vakavaraisuutta ja tehokkuutta erilaisten tunnuslukujen perusteella. Saatuja tunnuslukuja tarkasteltiin aikasarja-analyysillä ja toimialavertailuna. Vertailua suoritettiin myös Yritystutkimus ry:n antamiin ohjearvoihin. Työn aineistona käytettiin yrityksen tilinpäätöstietoja sen viiden tilikauden ajalta, toimialatietoja ja aiheeseen liittyvää kirjallisuutta. Työssä analysoidut tunnusluvut laskettiin Excel-taulukkolaskentaohjelmalla, suorittamalla aluksi tilinpäätöksen oikaisut ja laskemalla niistä tarvittavat tunnusluvut. Myös yrityksen rahaliikennettä tarkasteltiin kassavirtalaskelmasta, joka laadittiin myös neljän vuoden ajalta taulukkolaskentaohjelmalla.

Tilinpäätösanalyysin perusteella yrityksen liiketoiminta on kannattavaa ja sen maksuvalmius on myös hyvällä tasolla vahvan likviditeettitilanteen vuoksi. Myös vakavaraisuus osoittautui erittäin hyväksi ja käyttöpääomien kiertoaikojen laskeneet arvot osoittivat tehokkuuden parantuneen tarkasteluajanjakson aikana. Koska tarkastelluilta osaluilta ei analyysin perusteella löytynyt välittömiä kehittämistarpeita, niin kehitysehdotukset jäivät vähäisiksi. Kuitenkin yrityksen on varauduttava mahdollisiin suhdannevaihteluihin ja niihin liittyviin uhkiin erityisesti pitkäaikaisen matalasuhdanteen varalta. Hyvä vakavaraisuus ja maksuvalmius luovat turvallisen pohjan liiketoiminnan hetkellistä pienentymistä varten. Jotta liiketoiminta voisi pysyä yhtä suurena on myös mahdolliset kilpailijat otettava huomioon, jolloin oma markkina-asema säilyisi ennallaan.

Asiasanat: tilinpäätösanalyysi, tilinpäätös, kannattavuus, maksuvalmius, vakavaraisuus

ABSTRACT

Tampereen ammattikorkeakoulu
Tampere University of Applied Sciences
Degree Programme in Business Administration
Entrepreneurship

HOLSTILA, KALLE:

An Analysis of the Financial Statements in a Small and Medium-sized Company, Case:
Urheilulatti-at-indoors Oy

Bachelor's thesis 60 pages, appendices 11 pages
May 2013

The objective of this thesis was to find out the economic situation of Urheilulatti-at-indoors Oy for a four-year period by using the analysis of the financial statements. The theoretical part explains the contents of the financial statements but the main part consists of performing the analysis of the financial statements and its results. The empirical part focuses on the analysis of the financial statements of the company through key ratios, such as profitability, liquidity, solvency and efficiency.

The key ratios were calculated with the Excel spread sheet program and compared to the company's own key ratios and the key ratios of the field of business. The company's money transactions were analysed with a cash flow statement over a four-year period. As sources of information this thesis used data from the financial statements of Urheilulatti-at-indoors Oy for a period of five financial years, the literature related to the topic and the information on the field.

The analysis of the financial statements indicates that the company's business is profitable and the liquidity is on a good level. The solvency is also very good and the improved efficiency has decreased the turnover times of the working capital. There are no instant development proposals for the finance of the company, because the situation in every financial section is good. However, the company has to be prepared for new competitors and possible future depressions.

Key words: analysis of the financial statements, financial statements, profitability, liquidity, solvency

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	5
2	TILINPÄÄTÖS	6
	2.1 Yleistä tilinpäätöksestä	6
	2.2 Tuloslaskelma	8
	2.3 Tase	8
	2.4 Rahoituslaskelma	10
	2.5 Liitetiedot	11
3	TILINPÄÄTÖSANALYYSI	12
	3.1 Yleistä tilinpäätösanalyysistä	12
	3.2 Tilinpäätösanalyysin käyttäjryhmät	13
	3.3 Tilinpäätösanalyysin eteneminen	14
	3.4 Tilinpäätöksen oikaisu	15
	3.5 Tuloslaskelman oikaisu	16
	3.6 Taseen oikaisu	17
	3.6.1 Vastaavaa-puoli	18
	3.6.2 Vastattavaa-puoli	19
	3.7 Tilinpäätösanalyysitekniikat: prosenttilukumuotoinen tilinpäätös	21
	3.8 Tilinpäätösanalyysitekniikat: tunnuslukuanalyysi	22
	3.8.1 Kannattavuus	23
	3.8.2 Maksuvalmius	24
	3.8.3 Vakavaraisuus	24
	3.8.4 Kannattavuus, maksuvalmius ja vakavaraisuus yhdessä	25
	3.8.5 Tehokkuus	25
	3.9 Kassavirtalaskelma	26
4	URHEILULATTIAT-INDOORS OY:N TILINPÄÄTÖSANALYYSI	27
	4.1 Urheilulattiat-indoors Oy yrityksenä	27
	4.1.1 Tilinpäätöksen oikaisut	28
	4.1.2 Kassavirtalaskelma	29
	4.2 Prosenttilukumuotoinen tuloslaskelma	30
	4.3 Prosenttilukumuotoinen tase	32
	4.4 Kannattavuus	34
	4.5 Maksuvalmius	37
	4.6 Vakavaraisuus	40
	4.7 Toiminnan tehokkuus	42
5	YHTEENVETO JA PÄÄTELMÄT	46
	LÄHTEET	49
	LIITTEET	50
	Liite 1. Tuloslaskelman oikaisut: Urheilulattiat-indoors Oy	50
	Liite 2. Oikaistut taseet: Urheilulattiat-indoors Oy	55
	Liite 3. Urheilulattiat-indoors Oy:n kassavirtalaskelmat	57
	Liite 4. Urheilulattiat-indoors Oy:n prosenttilukumuotoiset tuloslaskelmat	58
	Liite 5. Urheilulattiat-indoors Oy:n prosenttilukumuotoiset taseet: 2008–2011	59

1 JOHDANTO

Yrityksen arviointi pelkän tilinpäätösinformaation pohjalta on monimutkaista ja haasteellista, jollei tiedä kaikkien tilinpäätösosien merkitystä ja vaikutusta kokonaisuuteen. Nykyään yrityksen eri sidosryhmät ovat kiinnostuneita yrityksen taloudellisesta tilasta omien intressiensä mukaan. Yrityksen tilinpäätösinformaation pohjalta tehtävä tilinpäätösanalyysi antaa hyvän kuvan sen taloudellisesta tilanteesta monesta eri näkökulmasta ja lisäksi kokonaisvaltaisesti. Näin eri sidosryhmät voivat muodostaa oman näkemyksensä taloudellisesta tilanteesta tilinpäätösanalyysin pohjalta omien tarkoituksiensa mukaan.

Tämän työn tavoitteena oli selvittää Urheilulattiat-indoors Oy:n taloudellinen tilanne vuosien 2008 ja 2011 väliseltä ajalta, koska yrityksen omistajat halusivat yksityiskohtaisempaa tietoa taloudellisesta tilanteesta. Tavoitteen saavuttamiseksi suoritetaan tilinpäätösanalyysi maksuvalmiuden, vakavaraisuuden, kannattavuuden ja tehokkuuden tunnuslukuja tarkastellen ja niitä vertaillen yrityksen omiin lukuihin ja koko toimialan lukuihin, sekä Yritystutkimus ry:n antamiin ohjearvoihin. Empiirisen osan laadintaan käytettiin yrityksen tasekirjoja vuosien 2007 ja 2011 väliseltä ajalta ja lisäksi haastateltiin yrityksen toimihenkilöä lisätiedon saamiseksi. Lisäksi laadittiin kassavirtalaskelmat ja prosenttilukumuotoiset tuloslaskelmat ja taseet.

Työ etenee teoriasta empiiriseen osaan ja teorian pääpainopiste on tilinpäätösanalyysillä. Tilinpäätös esitetään vain pääpiirteittäin, jotta lukijan on helpompi sisäistää tilinpäätösanalyysi. Empiirinen osa koostuu Urheilulattiat-indoors Oy:n tilinpäätösanalyysistä tunnuslukuineen, jotka on esitetty selvyuden ja vertailtavuuden vuoksi kuvioin ja taulukoin. Työn lopuksi esitetään vielä yhteenveto ja päätelmät koko työstä ja mahdolliset kehitysehdotukset yritykselle.

2 TILINPÄÄTÖS

2.1 Yleistä tilinpäätöksestä

Jokaisella kirjanpitovelvollisella on velvollisuus laatia tilinpäätös sen jokaiselta tilikaudelta riippumatta yhtiömuodosta. Tilinpäätös on laadittava neljän kuukauden aikana siitä kun tilikausi on päättynyt. Pääsääntöisesti tilikausi on 12 kuukauden mittainen, mutta se voi olla lyhyempi tai pidempi liiketoimintaa aloitettaessa, lopetettaessa tai muutettaessa. Kuitenkin pisimmillään tilikausi saa olla 18 kuukauden mittainen ja vähimmäispi- tuutta ei ole määrätty. Esitystavaltaan tilinpäätöksen on oltava suomen tai ruotsin kielellä kirjoitettu ja lukujen on oltava Suomen rahan määräisiä. (Leppiniemi & Leppiniemi 2006, e-kirja; KHT-yhdistys ry 2010, 26.)

Tilinpäätös koostuu taseesta, tuloslaskelmasta, ja liitetiedoista. Lisäksi jokaisesta taseen ja tuloslaskelman erästä on esitettävä vertailutietoa viimeistä edelliseltä tilikaudelta taseessa ja tuloslaskelmassa. Yrityksen on myös esitettävä rahoituslaskelma ja toiminta- kertomus, jos kyseessä on julkisesti noteerattu pörssi-yhtiö tai sen juuri päättyneellä tai sitä edeltäneellä tilikaudella kaksi seuraavista rajoista ylittyy:

- liikevaihto (tai vastaava tuotto) 7 300 000 euroa
- taseen loppusumma 3 650 000 euroa
- henkilöstöä enintään 50 henkilöä. (Kirjanpitolaki 1997.)

Rahoituslaskelmaa koskee myös samat määräykset vertailutiedoista kuin tasetta ja tulos- laskelmaa. Toimintakertomus kattaa tiedot tärkeimmistä tilinpäätöksen luvuista sekä tasapuolisia arvioita yrityksen toimintaan ja laajuuteen nähden sen riskeistä, epävar- muustekijöistä ja liiketoiminnan kehittymiseen vaikuttavista yksityiskohdista. Lisäksi toimintakertomuksessa on arvioitava yrityksen tulosta ja taloudellista asemaa. (Kirjanpi- tolaki 1997.) Mikäli kyseessä on pieni osakeyhtiö, jonka ei tarvitse laatia toimintaker- tomusta, on sen esitettävä osakeyhtiölain vaatimat tiedot toimintakertomuksesta liitetie- doissa (Osakeyhtiölaki 2006).

Kirjanpitolautakunta painottaa antamassaan yleisohjeessaan, että pienen kirjanpitovelvollisen laatiessa toimintakertomuksen on sen esitettävä siinä kaikki toimintakertomukselta vaadittavat tiedot täydellisinä. Se ei voi käyttää omaa harkintaansa ja esittää toimintakertomuksessaan vain yksittäisiä seikkoja valintansa mukaan. Kirjanpitolautakunta suosittelee ettei pieni kirjanpitovelvollinen laadi toimintakertomusta, sillä arvioinnin vaikeudesta johtuvat puutteet tietosisällössä voivat aiheuttaa korvausvastuun velkojia tai muita sidosryhmiä kohtaan. (Kirjanpitolautakunta 2006a.)

Tilinpäätöksen valmistumisen jälkeen on tehtävä sidottu tasekirja, joka on sivunumeroitava. Se koostuu tilinpäätösasiakirjojen lisäksi sisällysluettelosta, tilinpäätöksen ja mahdollisen toimintakertomuksen allekirjoituksista, tilinpäätösmerkinnästä ja luettelosta käytetyistä kirjanpitokirjoista ja tositelajeista sekä tiedosta niiden säilytystavasta. Lisäksi on laadittava tase-erittelyt ja liitetietojen erittelyt varmentamaan tilinpäätöstä. (KHT-yhdistys ry 2010, 26–27.) Kirjanpitokirjat ja tililuettelo on säilytettävä 10 vuotta tilikauden päättymisestä (Kirjanpitolaki 1997).

Tilintarkastus on tilitarkastajan tehtävä, jolloin hänen on tarkistettava yrityksen kirjanpito, tilinpäätös ja hallinto. Emoyhtiön tilitarkastajan on tarkistettava myös konsernitilinpäätös. Tilintarkastus ei ole pakollista yrityksissä, joiden yhtiöjärjestyksessä ei sen yhtiökokouksissa määrätä käsiteltäväksi tilintarkastuskertomusta tai valittavaksi tilitarkastajaa. Lisäksi vain yksi seuraavista rajoista saa ylittyä:

- taseen loppusumma 100 000 euroa
- liikevaihto 200 000 euroa
- palveluksessa keskimäärin 3 henkilöä. (KHT-yhdistys ry 2010, 27.)

2.2 Tuloslaskelma

Tuloslaskelma kuvaa kirjanpitovelvollisen tuloksen muodostumista tilikauden ajalta. Liiketoimintaa harjoittaville on kirjanpitoasetuksessa annettu kaksi tuloslaskelmakaavaa, joista pääsääntöisesti käytetään kululajikohtaista tuloslaskelmaa. Siinä jokainen kuluerä on jaoteltu erikseen, kululajien mukaisesti. Kulut vähennetään tietyssä järjestyksessä varsinaisen toiminnan tuotoista. Ensiksi vähennetään myytyjen tavaroiden hankintakulut, sitten henkilöstökulut, joiden jälkeen poistot ja arvonalentumiset ja lopuksi vähennetään liiketoiminnan muut kulut. Kun edellä mainitut kulut on vähennetty jää jäljelle liikevoitto tai tappio, josta nähdään yrityksen varsinaisen liiketoiminnan kannattavuus. (Leppiniemi & Leppiniemi 2006, e-kirja; KHT-yhdistys ry 2010, 63.)

Toinen vaihtoehto yritykselle on tehdä toimintokohtainen tuloslaskelmakaava, jossa kulujen vähennys esitetään toimintokohtaisissa ryhmissä. Ensin tuotoista vähennetään hankinnan ja valmistuksen kulut, sitten myynnin ja markkinoinnin kulut ja lopuksi liiketoiminnan muut kulut. Poistot sisällytetään eri toimintojen kuluihin. Näiden vähennysten jälkeen esitetään liikevoitto, jonka jälkeen sekä kululajikohtainen että toimintokohtainen tuloslaskelma ovat esitystavaltaan samanlaiset. Koska kululajikohtainen tuloslaskelma on tarkempi juuri liikevoiton syntyminen esittämisessä, saattaa se osaltaan selittää sen yleisempää käyttöä yritysmaailmassa. Liikevoiton jälkeen molemmissa tuloslaskelma kaavoissa esitetään rahoitustuotot ja -kulut, satunnaiset tuotot ja kulut, tilinpäätössiirrot ja lopuksi, ennen tilikauden voittoa, verot. (Niskanen & Niskanen 2004, 37–38.)

2.3 Tase

Tase kuvaa yrityksen taloudellista asemaa tilinpäätöspäivänä. Taloudellinen asema kuvaa sekä yrityksen rahoitusrakennetta että oman ja vieraan pääoman suhdetta ja rakennetta. Tase koostuu kahdesta puolesta: vastaavaa-puolesta, joka kuvaa yrityksen omaisuuden koostumusta, sekä vastattavaa-puolesta, josta selviää yrityksen toiminnan rahoitus. Vaikka lainsäädäntö antaa paljon vapauksia sille ilmoitetaanko jokin tieto taseessa vai sen liitetiedoissa, ei taseen esitystapaa saa joka vuosi muuttaa ilman erityistä syytä. Ensisijaisesti ratkaisujen on perustuttava tilinpäätösinformaation selvyyteen. (Niskanen & Niskanen 2004, 38; Leppiniemi & Leppiniemi 2006, e-kirja.)

Taseen vastaava puoli koostuu kahdesta ryhmästä: pysyvistä vastaavista ja vaihtuvista vastaavista. Merkittävimpänä erona ryhmillä on niiden vaikutusaika. Siinä missä pysyvät vastaavat on tarkoitettu tuottamaan tuloa useampana tilikautena, vaihtuvien vastaavien odotetaan tuottavan tuloa vain yhden tilikauden aikana. Pysyvät vastaavat koostuvat aineettomista ja aineellisista hyödykkeistä ja sijoituksista. Vaihtuviin vastaaviin kuuluvat vaihto-omaisuus, pitkä- ja lyhytaikaiset saamiset, rahoitusarvopaperit sekä rahat ja pankkisaamiset. (Leppiniemi & Leppiniemi 2006, e-kirja; Yritystutkimus ry 2011, 28–29.)

Taseen vastattavaa-puolen oman pääoman osake-, osuus- tai muu vastaava pääoma, arvovonkorotusrahasto, käyvän arvon rahasto ja vanhan osakeyhtiölain mukaiset ylikurssi-rahasto ja vararahasto ovat sidottua omaa pääomaa. Muut rahastot ja edellisten tilikausien voitto (tappio) ja tilikauden voitto (tappio) ovat vapaata omaa pääomaa. (Osakeyhtiölaki 2006.) Muut rahastot sisältää sijoitetun vapaan oman pääoman rahaston, yhtiöjärjestyksen mukaiset rahastot ja muut rahastot. Kirjanpitolautakunnan yleisohjeen mukaan edellä mainitut erät suositellaan esitettävän erikseen osakeyhtiön taseessa. Yleisohjeessa suositellaan myös, hyvän kirjanpitotavan vuoksi, että osakeyhtiö esittää liitetiedoissaan sidotun oman pääoman määrän ja vapaan oman pääoman määrän erikseen. Erityisesti vapaan oman pääoman esittäminen erikseen on tärkeää yritystä arvioitaessa. (Kirjanpitolautakunta 2006b). Oman pääoman jälkeen esitetään tilinpäätössiirtojen kertymä, pakolliset varaukset ja lopuksi pitkä- ja lyhytaikainen vieras pääoma. (Yritystutkimus ry 2011, 29.)

Pienille yrityksille on annettu oikeus käyttää lyhennetyn taseen kaavaa. Lyhennettyä kaavaa saa käyttää, mikäli yrityksen liikevaihto tai sitä vastaava tuotto tilikaudella on yli 7 300 000 euroa tai taseen loppusumma on yli 3 650 000 euroa tai palveluksessa keskimäärin yli 50 henkilöä. Toisin sanoen edellä mainituista rajoista vain yksi saa ylittyä, jotta yrityksellä on mainitunkaltainen oikeus. (Kirjanpitoasetus 1997.)

2.4 Rahoituslaskelma

Rahoituslaskelmalla selvitetään yrityksen varojen hankintaa ja niiden käyttöä tilikauden aikana. Tilinpäätöksen lukija voi tämän laskelman avulla arvioida erityisesti yrityksen rahoitusrakennetta ja -asemaa. Vaikka kirjanpitoasetuksessa ei ole määrätty rahoituslaskelmalle minkäänlaista kaavaa, on siinä määrätty esitettäväksi liiketoiminnan rahavirta, investointien rahavirrat ja rahoituksen rahavirrat. Liiketoiminnan rahavirta ilmaisee kuinka kirjanpitovelvollinen on, oman liiketoimintansa avulla, suoriutunut toimintaedellytysten säilyttämisessä, tuoton maksamisessa oman pääoman sijoittajille, uusien investointien tekemisessä ja lainojen takaisinmaksussa ulkopuolisiin rahoituslähteisiin turvautumatta. Investointien rahavirrat taas osoittaa mitä rahavirtoja kirjanpitovelvollinen on käyttänyt tulevan rahavirran kerryttämiseen, pitkällä aikavälillä. Oman ja vieraan pääoman muutokset osoitetaan rahoituksen rahavirrat osiossa. (Kirjanpitoasetus 1997; Leppiniemi & Leppiniemi 2006, e-kirja; Kirjanpitolautakunta 2007.)

Koska arvostus- ja jaksotusratkaisut vaikuttavat taseiden ja tuloslaskelmien sisältöihin, on rahoituslaskelma usein parempi yritysten välisessä vertailussa. Rahoituslaskelma pohjautuu vain saatuun ja maksettuun rahaan, jolloin arvostamisella ja jaksottamisella ei ole merkitystä ja sisältö on konkreettisempaa kuin taseessa ja tuloslaskelmassa. Yleisohjeen rahoituslaskelman laadinnasta on antanut kirjanpitolautakunta, jonka mukaan rahoituslaskelma laaditaan joko suoralla tai epäsuoralla menetelmällä. Kirjanpitolautakunta suosittelee käytettävän suoraa menetelmää, jossa kassaan maksut ja kassasta maksut esitetään pääryhmittäin bruttona. Epäsuoralla menetelmällä tuloslaskelman tulosta oikaistaan kassaperusteiseksi erilaisten jaksotuskirjausten, ei-kassaperusteisten ja käyttöpääoman muutosten osalta. (Leppiniemi & Leppiniemi 2006, e-kirja; KHT-yhdistys ry 2010, 76.)

2.5 Liitetiedot

Tuloslaskelman, taseen ja rahoituslaskelman eristä esitetään tarkempaa tietoa liitetiedoissa. Liitetiedoissa voi olla tilinpäätäjän esittämiä laskelmia siitä, kuinka hän on päätenyt tiettyyn raha-arvoon joidenkin erien kohdalla. Liitetiedoissa voidaan myös ilmoittaa eri raha-arvoihin liittyviä riskejä, epävarmuustekijöitä ja periaatteita, joita arvioinnissa on noudatettu. Liitetiedot auttavat lukijaa johtopäätösten teossa ja tunnuslukujen laskemisessa, koska ne standardisoivat taseen, tuloslaskelman ja rahoituslaskelman tiedot. (Leppiniemi & Leppiniemi 2006, e-kirja.)

Kirjanpitoasetuksen (1997) mukaan tilinpäätöksen liitetiedoissa on esitettävä:

- arvostus- ja jaksotusperiaatteet ja näiden menetelmät
- perustelu mikäli tuloslaskelman tai taseen esittämistapaa on muutettu sekä näiden muutosten vaikutukset
- edellisen tilikauden esitettävien tietojen oikaisut
- selvitys, mikäli vertailtavien tilikausien tiedot eivät ole vertailukelpoisia
- kulut ja tuotot, jotka kohdistuvat edelliseen tilikauteen ja eivätkä ole merkitykseltään vähäisiä
- useata tase-erää koskevat tiedot, jotka sisältyvät yksittäiseen tase-erään ja tiedot ovat merkityksellisiä ja
- peruste kurssille, jota on käytetty muuttaessa ulkomaanmääräiset saamiset ja velat Suomen rahaksi, jos ei ole käytetty tilinpäätöspäivän kurssia.

Mikäli pysyviin vastaaviin kirjattuja rahoitusvälineitä on arvostettu käypää arvoa korkeammaksi, on liitetiedoissa ilmoitettava kuinka kirjanpitoarvo ja käypä arvo on laskettu. Lisäksi on perusteltava kuinka kirjanpitoarvo jälleen saavutetaan. Asetuksessa on myös määrätty muista liitetiedoista muun muassa tuloslaskelmaa ja tasetta koskien. (Kirjanpitoasetus 1997.)

3 TILINPÄÄTÖSANALYYSI

3.1 Yleistä tilinpäätösanalyysistä

Yrityksen taloudellisen tilan arviointi on tullut yhä tärkeämmäksi osaksi taloudellisessa päätöksenteossa ja tällaista arviointia hyödynnetään esimerkiksi yrityskauppatilanteissa, sijoituspäätöksiä tehtäessä tai konkurssiriskiä arvioitaessa (Kallunki & Kytönen 2002, 13). Yrityksen kannattavuutta, rahoitusta ja taloudellisia toimintaedellytyksiä mitataan ja arvioidaan tilinpäätösinformaation pohjalta suoritettavalla tilinpäätösanalyysillä. Vertailuperusteena analyysissä käytetään tekijän itse valitsemissa tai asettamissa tavoitteissa. Analyysin arvoa lisää, kun analyysistä saatuja lukuja vertaillaan myös samana vuonna saman toimialan kaikkien yritysten keskimääräisiin lukuihin tai yksittäisen yrityksen lukuihin. Analyysistä saadaan parhaiten hyötyä, kun siitä saadut tunnusluvut yhdistyvät niiden muutosten tarkasteluun ja syy-seuraussuhde analyysiin. (Niskanen & Niskanen 2004, 8–9.)

Tilinpäätösanalyysi-termiä käytetään yleisesti puhuttaessa silloin, kun kuvataan tilinpäätöksen pohjalta tehtävää monisyistä analyysiä. Mutta tarkasti määriteltynä se sijoittuu tunnuslukuanalyysin ja yritystutkimuksen välille. Siinä missä tunnuslukuanalyysillä kerrotaan vain pelkät mittareiden eli tunnuslukujen arvot, tilinpäätösanalyysillä pyritään arvioimaan niihin vaikuttaneita tekijöitä. Tällä tavalla saadaan selville onko hyvät ja huonot arvot satunnaisia vai onko niihin vaikuttanut jokin pidempiaikainen muutos. (Niskanen & Niskanen 2004, 9–10.)

Yrityksen ulkopuoliselle analyysin tekijälle ongelmaksi voi koitua vajaa tilinpäätösmaateriaali. Huolimatta virallisen tilinpäätöksen tuomasta hyödyistä tekijälle voi tulevaisuuteen sijoittuvat erät, kuten epävarmat saamiset aiheuttaa ongelmia analyysin tekijälle, joten vasta tulevaisuus osoittaa miten käy. Todennäköisyydet huomioiden analyysin tekijän onkin esitettävä oma kantansa edellä mainittuihin epävarmoihin seikkoihin. (Toivio 2010, 29.)

3.2 Tilinpäätösanalyysin käyttäjäryhmät

Suomessa tilinpäätösanalyysiä eniten käyttävät pankit ja muut rahoituslaitokset luottopäätösten yhteydessä, sekä asiakkuuksien seurannassa. Lisäksi tavarantoimittajat, asiakkaat ja tietenkin omistajat omaavat kiinnostusta analyysin lukuja kohtaan omien intressiensä mukaan. (Toivio 2010, 28.) Yhteistä edellä mainituille ryhmille on se, että yleensä he haluavat muodostaa kokonaiskuvan yrityksen taloudellisesta tilanteesta, mutta he eroavat toisistaan siinä millaisia painotuksia heillä on yrityksen ominaisuuksien suhteen. (Kallunki & Kytönen 2002, 17.)

Keskeisimpiä käyttäjäryhmiä tilinpäätösanalyysille ovat omistajat, yrityksen johto, työntekijät, rahoittajat, sijoittajat, analyytikot, tavarantoimittajat, asiakkaat ja erilaiset viranomaiset, kuten verottaja. Yksi keskeisin käyttäjäryhmä on omistajat, jotka voivat olla yrityksen nykyisiä omistajia tai tulevia omistajia. Omistajia on hyvin monenlaisia ja heidän kiinnostuksensa tilinpäätösinformaatiosta vaihtelee sen mukaan, minkä tyylinen omistaja on kyseessä. Omistajat ovat ensisijaisesti kiinnostuneita saamastaan sijoituksen tuotosta suhteessa riskeihin, eli sijoituksen kannattavuudesta tai sen tuomasta päätäntävallasta, riippuen heidän asettamista tavoitteistaan. (Niskanen & Niskanen 2004, 13–14.)

Yrityksen johdon tehdessä liiketoimintaan liittyviä operatiivisia päätöksiä tai suurempia investointi- ja rahoituspäätöksiä, käyttävät he hyödykseen saatavilla olevaa tilinpäätösinformaatiota. Keskeisimpiä kiinnostuksenkohteita heille ovat katteet, investointien kohdistaminen, omavaraisuusaste ja nykyään voitto- ja tulospalkkiojärjestelmät, jotka ovat sidoksissa yhteen tai useampaan tilinpäätöserään tai tunnuslukuun. Myös henkilökunnalla on nykyään tällaisia tulospalkkausjärjestelmiä, jolloin myös he ovat kiinnostuneita samoista asioista kuin yritysjohto. Tämän lisäksi henkilökuntaa kiinnostaa myös oman työpaikan säilyvyys, jota voi ennustaa kannattavuuden, maksuvalmiuden ja vakaaraisuuden perusteella. (Niskanen & Niskanen 2004, 14–15.) Asiakkaiden rooli käyttäjäryhmissä on pieni, mutta erityisesti pitkäaikaisissa asiakassuhteissa tilinpäätösanalyysin tuottaman informaation tarve on tavallista suurempi, sillä esimerkiksi tavarantoimittajan vaihtaminen voi aiheuttaa tarpeettomia kustannuksia (Kallunki & Kytönen 2002, 20).

Rahoitusta haettaessa luotonantajaa kiinnostaa erityisesti yrityksen vakavaraisuus, sillä siitä selviää kuinka yritys selviää rahoittajan asettamista koroista ja lyhennyksistä. Koska pitkään jatkunut huono kannattavuus vaikuttaa yrityksen vakavaraisuuteen, kiinnostaa myös yrityksen pitkän ajan kannattavuus rahoittajia. (Kallunki & Kytönen 2002, 19.) Verottajaa taas kiinnostaa maksaako yritys tarpeeksi tuloveroa, jolloin yksi keskeisin tiedonlähde on tilinpäätös, josta selviää yrityksen tuottama voitto jonka mukaan vero lasketaan. Myös arvonalisäveronperuste selviää tilinpäätöksestä. (Niskanen & Niskanen 2004, 17.)

3.3 Tilinpäätösanalyysin eteneminen

”Analyysin ensimmäisenä vaiheena on aina lähtötietojen muokkaus eli oikaistun tuloslaskelman ja taseen laatiminen” (Toivio 2010, 28). Seuraavassa vaiheessa valitaan mitauskohteet ja niiden mukaiset analyysimenetelmät. Se kuka analyysin suorittaa ja mihin sitä käytetään ratkaisee pitkälti sen mitä mitataan, mitä menetelmiä on käytössä ja mitä niistä on perusteltua käyttää. Käyttötarkoitus ei määrittele aineistolle tehtäviä muokkaustoimenpiteitä. (Niskanen & Niskanen 2004, 19.)

Kun edellä mainitut toimenpiteet on suoritettu, tutkitaan yrityksen taloudellista menestystä erilaisten tekniikoiden ja vertailukohteiden avulla. Analyysitekniikoita on neljä ja ne luokitellaan prosenttilukumuoitoisen tilinpäätöksen laadintaan, trendianalyysiin, tunnuslukuanalyysiin ja kassavirta-analyysiin. Kun tilinpäätöksen erät esitetään prosenttilukuina liikevaihdosta tai taseen loppusummasta, tarkoitetaan tällöin prosenttilukumuoitoista tilinpäätöstä. Trendianalyysi on tekniikkana sama mutta laajempi, jolloin tarkasteluajanjaksona on useampi vuosi ja perusvuotena pidetään ajanjakson ensimmäistä vuotta. Tunnuslukuanalyysissä yrityksen vakavaraisuutta, kannattavuutta ja maksuvalmiutta mitataan ja ilmaistaan erilaisin suhdeluvuin, jotka saadaan laskemalla oikaistusta tilinpäätösinformaatiosta. (Niskanen & Niskanen 2004, 19–20.) Kassavirta-analyysissä on luovuttava suoriteperusteisuudesta ja on siirrettävä näkökulma ainoastaan kassasta menoon ja kassaan tuloon ajattelumalliin, jolloin tarkastellaan rahavirran suuruutta ja sen riittävyyttä. Tunnuslukuanalyysi ja kassavirta-analyysi hyödyntävät toinen toisiaan niitä yhdessä käytettäessä. (Salmi 2006, 114.)

Pelkkien tunnuslukujen laskemista tärkeämpää tilinpäätösanalyysissä on niiden arviointi ja tuloksiin johtaneiden syiden tarkastelu. Lukuja on myös syytä käsitellä sekä aikasarja-analyysillä että ajallisella poikkileikkausanalyysillä. Aikasarja-analyysissä yrityksen kehitystä verrataan pidemmällä aikavälillä yrityksen muiden vuosien tuloksiin, kun taas ajallisella poikkileikkausanalyysillä yritystä verrataan toisiin saman alan yrityksiin tietynä vuonna. Erityisesti aikasarja-analyysillä voidaan nähdä mihin suuntaan muutosta on tapahtunut ja onko kyseessä satunnainen muutos vai pysyvä kääntynyt suuntaus. (Niskanen & Niskanen 2004, 20.)

3.4 Tilinpäätöksen oikaisu

Tilinpäätöksen lukijan tavoitetta eli liiketoiminnan todellisen tuloksen selvittämistä vaikeuttaa yrityksen tulossuunnitteluun liittyvät tavoitetulokset, joita määritellään kirjanpitoa, verottajaa, voitonjakoa ja imagoa ajatellen. Näihin tavoitetuloksiin päästäkseen yrityksen on tehtävä harkinnanvaraisia kirjauksia, jolloin tilinpäätösanalyysin laatijalla on oltava tiedot käytössä olevista harkinnanvaraisuuksista, jotta tilinpäätöksen standardointi eli oikaisu onnistuu. (Salmi 2006, 131.) Lainsäädäntö ei anna nykyisellään juurikaan vapauksia tehdä omia tilinpäätöksen kirjauksiin kohdistuvia ratkaisuja, joten oikaiseminen on suurilta osin vain tilinpäätösosien uudelleenjärjestelyä (Niskanen & Niskanen 2004, 19).

3.5 Tuloslaskelman oikaisu

Oikaistun tuloslaskelman kaava eroaa tietyin osin kirjanpitolain mukaisesta kaavasta. Huomattavimpia erot ovat välitulosten esittämisessä, koska termeinä ovat käyttökate, liiketulos, nettotulos ja kokonaistulos. Liiketoiminnan muihin tuottoihin hyväksytään vain säännölliset erät muusta kuin liiketoiminnasta. Joten esimerkiksi merkittävät pysyvien vastaavien myyntivoitot siirretään oikaistussa tuloslaskelmassa satunnaisiin tuottoihin. Liiketoiminnan muista kuluista tulee oikaista satunnaisiin kuluihin sellaiset myyntitappiot, jotka ovat syntyneet kokonaisesta toimialasta luovuttaessa. Myös muut kertaluontoiset erät on siirrettävä satunnaisiin tuottoihin tai kuluihin, mikäli ne eivät kuulu varsinaiseen liiketoimintaan. Oikaistun kaavan kohta aine- ja tarvikekäyttö sisältää tilikauden ostot, jota on oikaistu varaston muutoksella. Valmisteveraston muutos pitää sisällään virallisen kaavan mukaisen valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden varastojen muutoksen, lisätynä valmistuksen omaan käyttöön. (Niskanen & Niskanen 2004, 61, 63–64; Salmi 2006, 132; Toivio 2010, 28.)

Suunnitelman mukaisia poistoja tarvitsee oikaista elinkeinoverolain sallimin maksimi-poistojen mukaisesti, mikäli poistoajat ovat selvästi pidempiä kuin kirjanpitolautakunnan suositukset ja poistot eivät ole käyttöomaisuuden määrän ja laadun mukaan oikeassa suhteessa. Oikaisua ei esitetä kohdassa suunnitelman mukaiset poistot, vaan se ilmoitetaan kohdassa muut tuloksen oikaisut. Seuraavat virallisen kaavan mukaiset erät, tuotot osuuksista saman konsernin yrityksissä, tuotot osuuksista omistusyhteisyhteisöissä ja tuotot muista pysyvien vastaavien sijoituksista, oikaistaan kohtaan tuotot osuuksista ja sijoituksista. Mikäli yrityksellä on merkittävän suuruisia kurssivoittoja tai kurssitappioita, on ne oikaistava kurssieroihin. (Niskanen & Niskanen 2004, 65–68.)

Virallisen tuloslaskelman satunnaiset erät poistetaan tuloslaskelmaa oikaistaessa, sillä ne vääristävät yrityksen säännöllisen liiketoiminnan aikaansaamaa tulosta. Poistettavia eriä ovat myös poistoeron muutos ja vapaaehtoisten varausten muutos, koska ne eivät liity liiketoiminnan kannattavuuteen. Tuloveroista poistetaan vain aikaisempien tilikausien aikaansaamat palautukset ja lisäverot. Veroja tulee myös oikaista niin, että jäljelle jääneet verot vastaavat säännöllistä ja jatkuvaa liiketoimintaa. Eli aikaisemmin oikaistujen erien verot tulee tässä huomioida. (Salmi 2006, 135–136.)

Oikaistun tuloslaskelman välitulokset, kuten käyttökate ja nettotulos ovat usein yrityksiä vertailtaessa jopa tärkeämpiä tuloksia kuin tilikauden voitto/tappio tai liiketulos. Käyttökate ei kirjanpitoasetuksen mukaisessa kaavassa enää ole, mutta oikaistussa kaavassa se on säilytetty. Käyttökate on erittäin hyödyllinen, sillä se kertoo tuloslaskelman jäämän niiden menojen ja tuottojen jälkeen jotka ovat syntyneet jatkuvasta liiketoiminnasta. Käyttökate on myös hyödyllinen vertailtaessa yrityksiä keskenään, sillä se on riippumaton taseen koosta. Oikaistun tuloslaskelman nettotulos on taas tilikauden voitto/-tappio erää hyödyllisempi, sillä se kertoo liiketoiminnan jatkuvan ja säännöllisen tuloksen, kun tilikauden voitto/-tappio on enemmänkin eräänlainen loppusumma tuloslaskelmassa. Huolimatta siitä, että tuloslaskelmaa oikaistaessa joudutaan aina tekemään oletuksia ja arvioita, oikaisu on silti tehtävä. Se, että oikaisuja joudutaan tekemään ei tarkoita, että toinen vaihtoehto olisi väärä, vaan lukijoiden näkökulmat ovat vain erilaisia. (Salmi 2006, 134, 136, 138.)

3.6 Taseen oikaisu

Oikaistu tase on monella tavalla erilainen kuin virallisen tilinpäätöksen tase, sillä siinä monia virallisen taseen eriä yhdistellään samoiksi eriksi. Huomattavimpia eroja ovat pitkäaikaisten saamisten siirtäminen pysyviin vastaaviin virallisen tilinpäätöksen vaihtuvista vastaavista ja oman pääoman oikaisujen esittäminen omana eränään, sekä korollisen vieraan pääoman esittämisen korostuminen. Analyysin tekijän on pohdittava ovatko esimerkiksi kehittämismenot tai epävarmat lainasaamiset tarpeen oikaista pois taseesta. Lisäksi pääomalainat voivat tuottaa ongelmia arvioitaessa ovatko ne vierasta vai omaa pääomaa. Pohdittavana ovat myös saadut ennakkomaksut laskettaessa tunnuslukuja, jolloin pitää päättää ovatko ne velkaa vai ei. (Niskanen & Niskanen 2004, 70; Toivio 2010, 28–29.)

Koska tilinpäätös ei tarjoa perusteita oikaisujen tekemiselle ja taseeseen on mahdollista merkitä varoiksi tulontuottokyvyttömiä aineettomia hyödykkeitä, on taseen oikaiseminen yleensä paljon vaikeampaa kuin tuloslaskelman oikaisu. Arvostusongelmia lisää näiden tulontuottokyvyttömiä erien väljät poistonormit, jolloin yrityksen taseen erien tulontuottokyvyt ovat todella epävarmoja. Helpoin erä on rahat ja pankkisaamiset, sillä niihin ei liity arvostusongelmia lainkaan. (Salmi 2006, 141.)

3.6.1 Vastaavaa-puoli

Oikaisun tarkoitus on näyttää taseen vastaavissa vain sellaiset erät, joilla on todellista tulontuottamiskykyä sekä olennaiset, virallisesta taseesta pois jätetyt, varallisuuserät. Oikaistavia eriä voivat olla muun muassa aineettomien hyödykkeiden perustamis- tai tutkimusmenot. Kun tällaisia eriä poistetaan, on myös poistettava saman suuruinen summa vastattavaa-puolen omasta pääomasta. On kuitenkin huomattava, että tutkimusmenot voivat joissain tapauksissa olla yritykselle merkittävä tulonlähde, jolloin niitä ei tule poistaa oikaistusta taseesta. Viralliseen taseeseen kuuluvat aineettomat oikeudet, muut pitkävaikutteiset menot ja ennakkomaksut, yhdistetään oikaistun taseen erään muut aineettomat hyödykkeet. Yrityskaupoista tai fuusioitumisesta syntynyt liikearvo tulee poistaa, mikäli se osoittautuu arvottomaksi. (Niskanen & Niskanen 2004, 71–72; Salmi 2006, 138.)

Aineellisten hyödykkeiden tasearvoja tulee oikaista vain, mikäli niiden arvo on selkeästi yliarvioitu niiden käypiin arvoihin nähden (Salmi 2006, 139). Sisäiset osakkeet ja osuudet oikaistussa taseessa sisältää, virallisen taseen, osuudet saman konsernin yrityksissä ja osuudet omistusyhteisy yrityksissä. Oikaistavaa on siinä tapauksessa, jos omistetun yrityksen oma pääoma on menetetty eikä osakkeilla ole enää arvoa. Osakkeiden tasearvo poistetaan sekä osakkeista, että omasta pääomasta. Oikaistun taseen sisäiset saamiset sisältää virallisen taseen saamiset saman konserninyrityksiltä ja saamiset omistusyhteisy yrityksiltä. Tällaisia saamisista on oikaistava mikäli lainanantoon liittyy riski. Henkilöyhtiömuodossa nämä saamiset ovat usein yksityiskäyttöä, eikä niitä ole tarkoitukseen maksaa takaisin, joten ne poistetaan oikaistusta taseesta. (Niskanen & Niskanen 2004, 73–74; Salmi 2006, 139.)

Virallisen taseen erien uudelleenjärjestelyä kohdistuu myös sijoitusten ja pitkäaikaisten saamisten eriin: muut saamiset, omat osakkeet/osuudet, maksamattomat osakkeet/osuudet, siirtosaamiset, myyntisaamiset ja lainasaamiset. Nämä yhdistetään oikaistun taseen erään muut saamiset ja sijoitukset. Erä, jota virallisessa taseessa ei ilmoiteta on leasingvastuukanta, joka kuvaa tulevana vuosina erääntyvien leasingmaksujen määrää. Tätä oikaisua varten tarvittavat tiedot löytyvät yleensä liitetiedoista. (Niskanen & Niskanen 2004, 74–75.) Vaihto-omaisuuden arvoa ei tule muuttaa, mikäli yrityksestä ei saa lisätietoa sen perusteltuun muokkaamiseen (Salmi 2006, 139).

Lyhytaikaiset saamiset jaotellaan oikaistussa taseessa myyntisaamisiin, sisäisiin myyntisaamisiin, muihin sisäisiin saamisiin ja muihin saamisiin. Tästä ryhmästä oikaistulle taseelle ominaisimmat, virallisesta taseesta poikkeavat erät, on sisäiset myyntisaamiset ja muut sisäiset saamiset. Sisäiset myyntisaamiset sisältää myyntisaamisia saman konsernin yrityksiltä ja omistusyhteisyryyksiltä. Loput sisäisiin myyntisaamisiin kuulumattomat erät yhdistetään muihin sisäisiin saamisiin. Muihin saamisiin siirretään kaikki sellaiset saamiset, jotka ovat saamisia ulkopuolisilta, eivätkä ole tavallisia myyntisaamisia. (Niskanen & Niskanen 2004, 75–76.) Kaikkiin lyhytaikaisiin saamisiin tulee oikaistussa taseessa sisällyttää vain todelliset saamiset, eli esimerkiksi todennäköiset luottotappiot ja kurssitappiot on poistettava saamisista ja vastaavasti omasta pääomasta (Salmi 2006, 139). Vastaavaa-puolen viimeisenä eränä on rahat ja arvopaperit, johon yhdistetään virallisen taseen rahoitusarvopaperit sekä rahat ja pankkisaamiset (Niskanen & Niskanen 2004, 76).

3.6.2 Vastattavaa-puoli

Taseen vastaavaa-puolella oikaisu aloitetaan uudelleenjärjestelyllä, kun virallisen taseen osakepääoma, tai siihen rinnastettava, siirretään oikaistussa taseessa erään osake- tai muu peruspääoma. Ylikurssirahastoa ja arvonkorotusrahastoa ei tarvitse oikaista. Käyvän arvon rahastoon voidaan kirjata sellaiset rahoitusvälineet, joille on määriteltävissä luotettavat markkinat. Oikaistun taseen muut rahastot erä sisältää yhtiöjärjestyksen tai sääntöjen mukaiset rahastot ja muut rahastot. Edellisten tilikausien voitto/-tappio sisältää aiemmilta tilikausilta kertyneet voitot ja tappiot ja näistä vähennetyt maksetut osingot. Tilikauden voittoon/-tappioon kohdistuu oikaisutarvetta vain siinä tapauksessa, mikäli yritys on kirjannut kuluvalta tilikaudelta jaettavan osingon osingonjakovelaksi ja vähentänyt vastaavasti saman summan omista pääomista, eli soveltanut niin sanottua ennakko-osingon kirjausmenettelyä. Tässä tapauksessa osingonjako kirjataan takaisin voittovaroihin. (Niskanen & Niskanen 2004, 77; Yritystutkimus ry 2011, 41–42.)

Poistoeroa ja vapaaehtoista varausta tarvitsee oikaista vain siinä tapauksessa, jos yritys ei virallisessa tilinpäätöksessä ole siirtänyt yhteisöverokannan mukaista osuutta näistä eristä laskennalliseen verovelkaan. Kuitenkin poistoeron kohdalla vain konsernitilinpäätöksessä tämä on käytännössä mahdollista. Muualla analyysin yhteydessä virallisen taseen omaisuuteen tai velkaan kohdistuneissa oikaisuihin syntyneet erät kuuluvat oikaistun taseen oman pääoman oikaisuihin. (Niskanen & Niskanen 2004, 79–80.)

Oikaistun taseen vieras pääoma sisältää niin pitkän- kuin lyhytaikaisenkin vieraan pääoman erät ja lisäksi ryhmään kuuluu pakolliset varaukset, sekä taseen vastaavaapuolelle kirjattu leasingvastuukanta. Pitkäaikaisen vieraan pääoman maturiteetin, eli juoksuajan, ollessa yli vuosi, on lyhytaikaisen vieraan pääoman vastaava luku korkeintaan vuoden. (Niskanen & Niskanen 2004, 80, 82.)

Pitkäaikaisen vieraan pääoman ryhmä koostuu kuudesta erästä: pääomalainat, lainat rahoituslaitoksilta, eläkelainat, saadut ennakot, sisäiset velat ja muut pitkäaikaiset velat. Pääomalaina on luonteeltaan velkaerä, joka tulee esittää omana eränään. Pääomalaina luetaan omaksi pääomaksi vain pääoman menettämistä koskevassa oman pääoman laskennassa, jolloin sillä katetaan sidotun oman pääoman säilyminen ja kertyneet tappiot. Lainat rahoituslaitoksilta sisältää virallisen taseen lainat rahoituksilta lisäksi joukko- ja vaihtovelkakirjalainat. Koska ulkomaisten lainojen velat muutetaan suomen rahaksi tilinpäätöspäivään mennessä, on mahdolliset kurssitappiot ja -voitot kirjattava tuloslaskelmaan tuotoiksi ja kuluiksi. Eläkelainat säilyy sellaisenaan, eikä niihin liity oikaisutarvetta. Sisäiset velat koostuvat seuraavista virallisen taseen eristä: velat saman konsernin yrityksille ja velat omistusyhteisyriksille ja edellä mainittuihin sisältyvät pitkäaikaiset ostovelat. Virallisen taseen ostovelat, rahoitusvekselit, muut velat ja siirtovelat yhdistetään oikaistussa taseessa erään muut pitkäaikaiset velat. (Niskanen & Niskanen 2004, 80–81; Yritystutkimus ry 2011, 45–46.)

Laskennallinen verovelka on pitkäaikaista korotonta velkaa ja se koostuu poistoeron ja vapaaehtoisten varausten sisältämästä yhteisöverosta, eikä sitä oikaista. Pakolliset varaukset on myös pitkäaikaista velkaa, koska niillä on tuleva maksuvelvollisuus, mutta ei eräpäivää. Edellä mainittu erä sisältää virallisen taseen eläkevaraukset, verovaraukset ja muut pakolliset varaukset. Sellaiset vastaiset menot ja menetykset siirretään siirtovelkoihin, joiden täsmällinen määrä ja ajankohta tiedetään. Leasingvastuukanta kirjataan saman suuruisena kuin vastaavaapuolella. (Yritystutkimus ry 2011, 47.)

Virallisen taseen lyhytaikaisten vieraan pääomien lainat rahoituslaitoksilta, joukko- ja vaihtovelkakirjalainat, eläkelainat, rahoitusvekselit, pääomalainat ja muiden velkojen korollinen osuus yhdistetään oikaistussa taseessa erään korolliset lyhytaikaiset velat. Oikaistavaa on, mikäli yrityksellä on taseen ulkopuolista factoringluottoa. Tämä yhdistetään korollisiin lyhytaikaisiin velkoihin. Saatuja ennakkoja on sekä pitkävaikutteisia että lyhytvaikutteisia, jolloin ne jaotellaan pitkäaikaisten ja lyhytaikaisten saatujen ennakkojen eriin. (Niskanen & Niskanen 2004, 82; Yritystutkimus ry 2011, 47–48.)

Ostovelkojen sisältäessä osamaksuvelkoja, on oikaisua suoritettava siirtämällä osamaksuvelat lyhytaikaiseen korolliseen vieraaseen pääomaan. Ostovelkojen lisäksi oikaistu tase pitää sisällään sisäiset ostovelat, jotka tulevat virallisen taseen eristä: velat saman konsernin yrityksille ja velat omistusyhteyksyrityksille. Näistä erotettujen ostovelkojen jälkeen loput yhdistetään erään muut sisäiset velat. Oikaistun taseen vastattavaa-puolen viimeinen erä on muut korottomat lyhytaikaiset velat, johon liitetään virallisen taseen muista veloista korottomien velkojen osuus sekä siirtovelat. Oikaisua on suoritettava, mikäli yrityksessä on sovellettu ennakko-osingon kirjausmenettelyä. (Niskanen & Niskanen 2004, 82.)

3.7 Tilinpäätösanalyysitekniikat: prosenttilukumuotoinen tilinpäätös

Tilinpäätöserien esittäminen prosentteina jostain vertailukohteesta tarkoittaa prosenttilukumuotoista tilinpäätöstä. Tuloslaskelmassa näitä eriä vertaillaan liikevaihtoon, jolloin voidaan esimerkiksi arvioida kuinka eri kustannuserät kehittyvät suhteessa liikevaihtoon. Kyseinen analyysitekniikka antaa myös mahdollisuuden vertailla hyvinkin eri suuruusluokan yritysten kustannus- ja taserakenteita keskenään. Huomioitavaa on yhden erän kasvun vaikutus muiden erien prosentuaaliseen laskuun, vaikka absoluuttista muutosta, eli rahamääräistä muutosta ei juuri näissä erissä olisi tapahtunutkaan. (Niskanen & Niskanen 2004, 87,89.)

Prosenttilukumuotoisessa tilinpäätöksessä erilaisten erien vertailukohteena taseessa käytetään taseen loppusummaa. Taseen vastaavaa-puolella tällä tekniikalla pystyy hyvin seuraamaan omaisuus- ja rahoitusrakenteen muutoksia, kun taas vastattavaa-puolella se soveltuu pelkästään rahoitusrakenteen muutosten tarkasteluun. Parhaan hyödyn tekniikasta saa, kun lukujen analysointia voidaan yhdistää yrityksestä saatavaan lisätietoon eri lukujen taustoista. Liitetiedot ja vuosikertomukset antavat helppoiten lisätietoa näiden lukujen taustoista. Eri yritysten välistä kulurakennetta ja suhteellista kannattavuutta ei kannata vertailla eri toimialoilla toimivien yritysten kanssa, sillä kulurakenteet, katteet ja voittoprosentit ovat hyvin erilaisia. (Niskanen & Niskanen 2004, 87, 90, 96.)

3.8 Tilinpäätösanalyysitekniikat: tunnuslukuanalyysi

Tilinpäätösanalyysi pohjautuu pääosin tunnuslukuanalyysiin ja yrityksiä keskenään arvioitaessa on useinkin tiedonlähteenä juuri tunnuslukuanalyysi. Tunnuslukuanalyysi sisältää nimensä mukaisesti tilinpäätöksestä laskettuja tunnuslukuja, joilla kuvataan yrityksen taloudellista toimintakykyä. Toimintakyvyn osatekijät jaetaan yleensä kannattavuudeksi ja rahoitukseksi, joista jälkimmäinen taas jakautuu maksuvalmiuden- ja vaka-varaisuuden ryhmiin. Näiden ryhmien lisäksi omina ryhminään voidaan esittää tehokkuutta mittaavat kiertonopeusluvut ja konkurssia ennustettaessa käytettävät z-luvut. Tunnusluvut lasketaan pääsääntöisesti suhteuttamalla jokin tilinpäätöksen erä johonkin toiseen erään, kuten liikevaihtoon, jolloin saadut tunnusluvut esitetään suhdelukumuotoisina. Lisäksi saadut luvut muutetaan prosenttiluvuiksi kertomalla suhdeluku sadalla. Tämä mahdollistaa eri yritysten välisen vertailun, koska tunnusluvun suhdelukumuotoisuudella voidaan eliminoida yritysten väliset kokoerot ja rahanarvossa tapahtuneet muutokset. (Niskanen & Niskanen 2004, 110–111; Leppiniemi & Leppiniemi 2006, e-kirja.)

Tunnusluvut lasketaan pääsääntöisesti yrityksen tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen sisältämistä tiedoista. Perinteisten tunnuslukujen yhteydessä käytetään joskus myös markkinaperusteisia tunnuslukuja, jolloin osa tilinpäätöksen erien arvostuksista korvataan markkinahinnoilla. Esimerkiksi yrityksen markkinaosuutta laskettaessa käytetään tietoa, jota ei yrityksen laskentajärjestelmästä saada. (Leppiniemi & Leppiniemi 2006, e-kirja.)

Tunnuslukuja käytettäessä suurin ongelma on tunnuslukujen suuri määrä, joista osa on vakiintuneempia kuin muut tunnusluvut. Koska tavoitteena on saada mahdollisimman hyvä kokonaiskuva yrityksestä, on hyvä valita vain muutama mielestään hyvä tunnusluku. Tunnuslukujen suuri määrä saattaa aiheuttaa enemmän haittaa kuin hyötyä, sekaannuksien ja päällekkäisyyksien vuoksi. (Toivio 2010, 29.) Tunnuslukuja laskettaessa on myös huomioitava, että tunnusluvun validiteetti ja reliabiliteetti täyttyy. Validiteetti tarkoittaa, että mitataan sitä mitä on tarkoituskin. Reliabiliteetti eli tunnusluvun luotettavuus puolestaan tarkoittaa, ettei esimerkiksi mittajan taustat saa vaikuttaa tunnuslukuun. (Niskanen & Niskanen 2004, 111.)

Laskettujen tunnuslukujen pohjalta tehty arviointi on tärkeä osa tunnuslukuanalyysiiä. Koska arviointia on vaikea tehdä yhden vuoden tietojen perusteella, on suoritettava vertailua ajallisella poikkileikkausanalyysillä ja peräkkäisten vuosien aikasarja-analyysillä. Vertailumuodoista ensimmäisellä, ajallisella poikkileikkausanalyysillä, yritystä verrataan jonakin vuonna yleensä saman toimialan yrityksiin tai koko toimialan keskiarvoihin. Kun halutaan tietoa yrityksen taloudellisesta kehityksestä pitkällä aikavälillä, vertailutyypinä käytetään aikasarja-analyysiiä. Nämä kaksi vertailutyypiiä voidaan myös yhdistää. (Niskanen & Niskanen 2004, 111–112.)

3.8.1 Kannattavuus

Jatkuvan liiketoiminnan perusedellytys on sen kannattavuus, joka kuvaa jatkuvan liiketoiminnan taloudellista tulosta. Yrityksen absoluuttinen kannattavuus saadaan selville esimerkiksi liikevoitosta tai nettotuloksesta. Kannattavuutta voidaan myös mitata suhteellisesti voittoprosenteilla ja pääoman tuottoprosenteilla. Suhteuttamalla yrityksen tulos sen liikevaihtoon, saadaan tietää voittoprosentti. Kannattavuudesta vertailukelpoisemman, joskin laskennallisesti epätarkemman, tuloksen antaa pääoman tuottoprosentti, joissa tulos suhteutetaan pääomaeriin. Kannattavuutta mitataan ensisijaisesti lyhyellä aikavälillä, mutta sitä voidaan myös mitata pitkällä aikavälillä tarkastelemalla peräkkäisten vuosien tuloksia. (Niskanen & Niskanen 2004, 112; Leppiniemi & Leppiniemi 2006, e-kirja.)

3.8.2 Maksuvalmius

Edellä mainittua kannattavuutta voidaan pitää yrityksen kannalta tärkeimpänä elinehtona, mutta ilman hyvää vakavaraisuutta ja maksuvalmiutta pelkkä kannattavuus ei riitä menestystekijäksi. Jokapäiväisistä maksuvelvoitteista selviytymiseksi tarvitaan hyvää maksuvalmiutta, koska jo lyhyen aikavälin maksuvalmiuskriisi voi olla kohtalokas kannattavankin yrityksen tulevaisuudelle. Lisäksi velkojat ja tavarantoimittajat ovat erityisesti kiinnostuneita yrityksen maksuvalmiudesta. (Niskanen & Niskanen 2004, 117; Järvenpää, Länsiluoto, Partanen & Pellinen 2010, 154–155.)

Taseen lyhytaikaiset erät ovat maksuvalmiuden tunnuslukujen lähtökohtana ja näitä kutsutaankin käyttöpääomaksi tai liikepääomaksi. Bruttokäyttöpääoman sisältäessä yrityksen varastot, rahoitusomaisuuden, myyntisaamiset ja jälkimarkkinakelpoiset arvopaperit; nettokäyttöpääoma sisältää edellä mainittujen lisäksi lyhytaikaiset velat. Joten nettokäyttöpääoma kertoo miten suuri osa lyhytvaikutteisesta omaisuudesta on rahoitettu, joko pitkäaikaisella vieraalla pääomalla tai omalla pääomalla. Likviditeettiä, kykyä suoriutua lyhytaikaisista sitoumuksista, mitataan myös nettokäyttöpääoman määrällä. (Niskanen & Niskanen 2004, 117.)

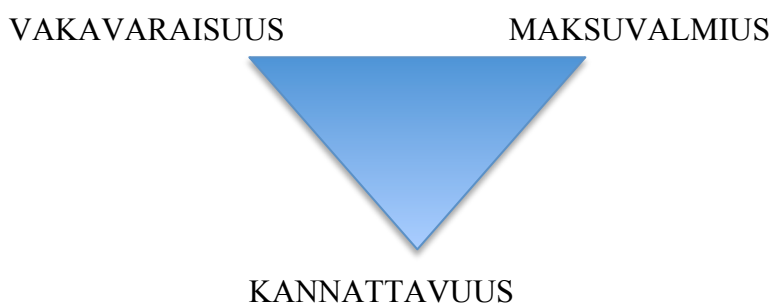
3.8.3 Vakavaraisuus

Jotta yrityksen mahdollinen lyhytaikainen maksuvalmiuskriisi voitaisiin välttää, on yrityksen otettava nopeasti lainaa. Lainanottoon velkoja yleensä edellyttää yritykseltä hyvää vakavaraisuutta eli kykyä suoriutua pitkän aikavälin sitoumuksistaan. Vakavaraisuus onkin rahoitusriskin mittari, sillä mitä alempi vakavaraisuus on, sitä suurempi on rahoitusriskikin. Rahoitusriskiä mitattaessa on pääosin kyse siitä todennäköisyydestä, jolla yritys suoriutuu juoksevista velvoitteistaan. (Leppiniemi & Leppiniemi 2006, e-kirja; Järvenpää ym. 2010, 155.)

Vakavaraisuuteen liittyvät tunnusluvut kuvaavat yrityksen oman ja vieraan pääoman suhdetta. Vakavarainen yritys kykenee suoriutumaan oman pääoman määrällä vieraan pääoman korkokuluista myös huonoina aikoina, vaarantamatta yrityksen varsinaisen liiketoiminnan jatkuvuutta. Vakavaraisuuden tunnuslukuja ovat muun muassa omavaraisuusaste ja suhteellinen velkaantuneisuus. (Niskanen & Niskanen 2004, 130.)

3.8.4 Kannattavuus, maksuvalmius ja vakavaraisuus yhdessä

Hyvällä kannattavuudella, lähtökohtaisesti suoritemarkkinoilta saadulla jatkuvalla hyvällä katteella, on suora vaikutus hyvään maksuvalmiuteen. Huonolla katteella taas on päinvastainen vaikutus maksuvalmiuteen. Tällöin huono maksuvalmius heikentää pääomarakennetta eli vakavaraisuutta, jolloin esimerkiksi jatkuva lyhytkestoinenkin toiminta rahoitetaan lainarahalla. Suuret lainan korkokustannukset taas heikentävät kannattavuutta. Negatiivisessa syöksykierteessä olevan yrityksen huono kannattavuus syö maksuvalmiutta, joka taas johtaa huonoon vakavaraisuuteen. Vastaavasti positiivinen syöksykierre käyttäytyy päinvastaisesti. Yrityksen kannattavuus, maksuvalmius ja vakavaraisuus muodostavat niin sanotun terveyskolmion (kuvio 1), jossa pitkän aikavälin lähtökohtana yrityksen liiketoiminnassa on kilpailukykyinen kannattavuus. (Järvenpää ym. 2010, 155.)

KUVIO 1. Terveyskolmio (Järvenpää ym. 2010, 155)

3.8.5 Tehokkuus

Käyttöpääomien kiertoajat ja kiertonopeus kertovat, kuinka käyttöpääomaerät sitoutuvat ja kuinka nopeasti nämä erät muuttuvat rahaksi. Tällaisia ovat erityisesti myyntisaatavat, ostovelat sekä varastot ja yleisesti ajatellaan, että yrityksen tulisi hyödyntää näitä eriään tehokkaasti. (Niskanen & Niskanen 2004, 122.) Yrityksen onnistuessa saamaan myyntisaatavat yhä nopeammin kassaan, paranee sen tulorahoituksen riittävyys. Kiertoaikaluvuille mitataan kuinka kauan menee siihen, että tulot tulevat yrityksen kassaan ja menot maksetaan kassasta. Kiertoaikalukuja sanotaan myös tehokkuusluvuiksi, koska toimintaa tehostamalla yritys pystyy lyhentämään tulojen kiertoaikaa ja vastaavasti pidentämään menojen kiertoaikaa. (Kallunki & Kytönen 2002, 88.)

3.9 Kassavirtalaskelma

Yrityksen virallisen tilinpäätöksen laatimisessa käytetään suoriteperusteisuutta. Kassavirtalaskelmassa nämä suoriteperusteiset kirjaukset muutetaan maksuperusteisiksi. Hyvä esimerkki on yrityksen hankkiessa pitkävaikutteisen tuotannontekijän. Suoriteperusteisessa kirjaustavassa tämä aiheuttaa kustannuksia vain sen verran, kun siitä tehdään poistoja; kun taas kassaperusteisessa kirjaustavassa tämä hankinta aiheuttaa kulun sen hankintavuonna. Moni tilinpäätöksen käyttäjäryhmä on kiinnostunut kassavirtasuunnitelmasta, koska se voi antaa olennaista lisätietoa yrityksen taloudellisesta tilanteesta, ja kassavirtoja ei voi suoraan lukea suoriteperusteisesta tilinpäätöksestä. (Niskanen & Niskanen 2004, 164.)

Kassavirtalaskelmalla tarkastellaan yrityksen rahaliikennettä tilikauden ajalta eli sitä kuinka paljon rahaa on tullut ja paljonko sitä on käytetty. Laskelma esitetään vähennyslaskumuotoisena ja ensiksi esitetyt juoksevan toiminnan menot ajatellaan katettavan myyntituloilla, joiden jälkeen esitetään rahoituskulut, verot ja lopuksi investoinnit, lainojen lyhennykset ja voitonjako. Vähennyslaskumuoto osoittaa myös kuinka paljon rahoitusta on hoidettu omalla ja vieraalla pääomalla. Myös mahdollisen ylijäämän käyttö selviää laskelmasta. Oikaistua tuloslaskelmaa ja tasetta sekä liitetietoja käytetään kassavirtalaskelman lähteinä ja sen ensimmäinen erä on liiketulos. (Yritystutkimus ry 2011, 52.)

Yritystutkimus ry:n (2011, 57) mukainen kassavirtalaskelma sisältää kolme erilaista jäämää, jotka ovat toimintajäämä, rahoitusjäämä ja investointijäämä. Toimintajäämästä selviää jäljellä olevat myyntitulot liiketoiminnan lyhytvaikutteisten menojen jälkeen. Kannattavan ja hyvän maksuvalmiuden omaavan yrityksen toimintajäämän on jatkuvasti oltava positiivinen. Rahoitusjäämä kertoo miten juoksevista maksuista on pystytty selviytymään. Positiivinen rahoitusjäämä kertoo, että yritys pystyy suoriutumaan investoinneistaan ja lyhentämään velkojaan tulo-rahoituksella ainakin osittain. Vastaavasti velkaantuminen kasvaa rahoitusjäämän ollessa negatiivinen. Positiivinen investointijäämä on merkki siitä, että liiketoiminnasta saaduilla tuloilla on kyetty aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden ja sijoitusomaisuuden investointeihin. Jäämien jälkeiset erät kertovat kuinka vaje on katettu tai positiivinen voitto on käytetty. (Yritystutkimus ry 2011, 57–58.)

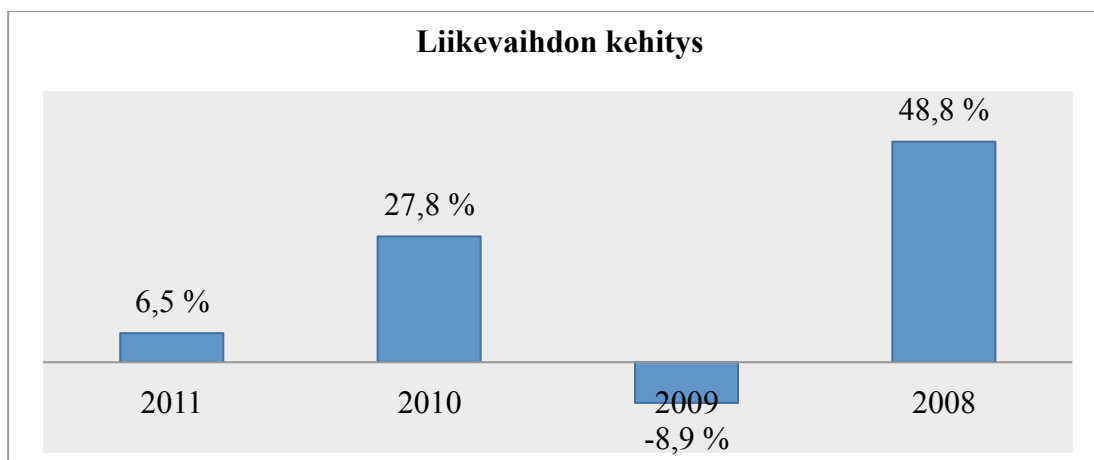
4 URHEILULATTIAT-INDOORS OY:N TILINPÄÄTÖSANALYYSI

4.1 Urheilulattiat-indoors Oy yrityksenä

Lempääläläinen Urheilulattiat-indoors Oy maahantuo ja markkinoi liikuntatilojen lattiapäällysteitä ja toimii myös urakoitsijana erilaisten sisäliikuntatilojen ja lasten leikkikenttien rakentamisessa. Yritys on luokiteltu lattiapäällystyksen ja seinienverhoilun toimialaan. Sisäliikuntatilojen, kuten liikuntahallien ja kuntosalien, lattiamateriaalien valikoima yrityksellä on laaja ja materiaaleina käytetään polyuretaania, kumia, linoleumia, PVC-muovia ja puuta. Ulkotiloihin tehtävissä lasten leikkipaikoissa materiaaleina käytetään sekä kierrätyskumia että uudiskumia. Yritys on perustettu joulukuussa 2005 ja käytännössä perustamisesta lähtien aina vuoteen 2009 asti, on yrityksessä työskennellyt kaksi henkilöä. Vuoden 2009 aikana yritykseen liittyi vielä yksi työntekijä ja nykyisellään yrityksessä työskentelee nämä kolme henkilöä, joten työvoimaa ei ole jouduttu vaihtamaan yrityksen koko sen lyhyen historian aikana. Yritys käyttää urakoissaan aliurakoitsijoita lattioiden asennustyössä, joten sillä ei ole omia asentajia. Se myös myy pelkkiä tuotteita, jolloin yleensä jokin pitkäaikainen yhteistyökumppani suorittaa asennustyön. Yritys tarjoaa myös tuotteisiin liittyviä hoito-ohjeita, rajamerkitöjä ja rakennekuvia. (Holstila 2013; Urheilulattiat-indoors Oy:n verkkosivut 2013.)

Urheilulattiat-indoorsin markkinaosuus on tällä hetkellä merkittävä, sillä moni suurempi yritys on siirtänyt urheilurakentamisen heille, koska se ei ole näiden yritysten päätoimialaa. Yrityksen tulos on ollut jatkuvasti positiivinen vuosien 2007 ja 2011 välillä, eikä sillä ole tämän ajanjakson aikana ole ollut pitkäaikaista vierasta pääomaa. (Urheilulattiat-indoors Oy:n tasekirjat vuosilta 2007–2011; Holstila 2013.)

Urheilulattiat-intoorsin liikevaihdon kehitys on ollut vaihtelevaa, mutta liikevaihto on kasvanut lähes joka vuosi. Liikevaihdon suuri kasvu tilikaudelta 2007 tilikaudelle 2008 selittyy osittain yrityksen nuoruudella, koska ennen tilikautta 2008 yrityksellä on ollut vain kaksi täyttä tilikautta ja liiketoiminta on kasvanut huomattavasti (kuvio 2). Tilikaudella 2009 on tullut jonkin verran laskua edelliseen kauteen verrattuna ja seuraavana tilikaudella kasvua kaudesta 2009 on tullut jo lähes 30 prosenttia (kuvio 2). Koska yrityksen liikevaihdon kehitys ei ole ollut tasaista, on tilikauden 2012 ennustettavuus melko vaikeaa. Edellä mainitusta syystä johtuen, ei tilikauden 2012 ennusteen laatiminen ole järkevää.

KUVIO 2. Liikevaihdon kehitys: Urheilulattiat-intoors Oy

4.1.1 Tilinpäätöksen oikaisut

Tilinpäätösanalyysin suoritusta varten tuli Urheilulattiat-intoorsin vuosien 2007 – 2011 tuloslaskelmat (liite 1) ja taseet (liite 2) oikaista. Oikaisuun käytettiin Yritystutkimus ry:n mukaisia oikaistun tuloslaskelman ja -taseen pohjia. Oikaisua varten käytettävissäni oli yrityksen viralliset tasekirjat vuosien 2007 – 2011 ajalta. Vuoden 2011 tilikaudelta oli myös suoritettu konsernitilinpäätös, yrityksen omistaessa osan myös toisesta osakeyhtiöstä.

Yrityksen tilikausi on ollut jatkuvasti kalenterivuosi, eikä taseen esittämistapaa ole ollut tarvetta muuttaa. Tilinpäätöstiedoissa ei ilmennyt juurikaan oikaisua vaativaa tietoa, vaan oikaisu oli enimmäkseen erien uudelleenjärjestelyä. Oikaistavaa löytyi vain vuoden 2011 tuloslaskelmasta, josta aikaisemmilta tilikausilta syntynyt jälkivero poistettiin välittömien verojen erästä. Oikaisulla ei ollut suurta merkitystä, sillä jälkivero oli rahamääräisesti melko merkityksetön. Yrityksellä on ollut myös leasingomaisuutta, mikä huomioitiin oikaistuihin taseisiin. Oikaisua helpotti yrityksen ollessa täysin vailla pitkäaikaista vierasta pääomaa.

4.1.2 Kassavirtalaskelma

Urheilulattiat-indoorsin oikaistun tilinpäätösinformaation pohjalta laadittiin kassavirtalaskelma, josta käy ilmi yrityksen investoinnit ja rahaliikenne eri tilikausien aikana. Kassavirtalaskelmat laadittiin vuosien 2008 – 2011 väliseltä ajalta ja niistä selvisi ettei yritys ole tehnyt kovinkaan suuria investointeja, mutta tilikauden 2008 aikana tehtiin suuri sijoitus. Laskelmasta selviää että yrityksen toimintajäämä on ollut jatkuvasti positiivinen, joten kannattavuus ja maksuvalmius ovat olleet jatkuvasti hyviä. Myös rahoitusjäämän ollessa jatkuvasti positiivinen on yrityksen ollut helppo suoriutua juoksevista kuluistaan, kuten pienistä investoinneistaan, pelkällä tulorahoituksella. Investointijäämä on myös ollut jatkuvasti positiivinen, johtuen pienistä investoinneista. Myöskään tilikauden 2008 aikana tehty sijoitus ei ole saanut aikaan negatiivista investointijäämää, sillä rahoitusjäämä on ollut korkein verrattuna muihin kolmeen tilikauteen. (liite 3.)

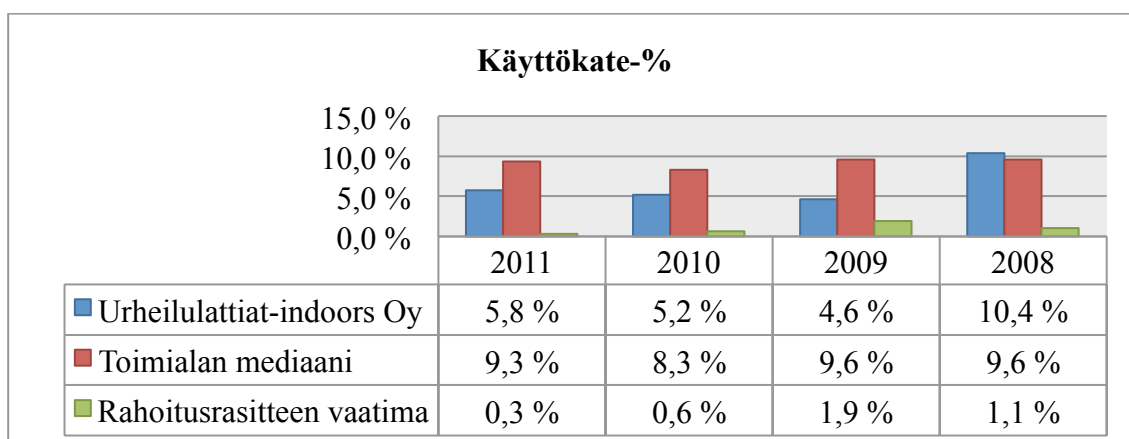
Kassavirtalaskelmasta selviää myös, että vuoden 2009 tilikausi on ollut taloudellisesti heikoin, johtuen pitkälti liiketuloksen laskusta vuoteen 2008 verrattuna, joka johtuu taas liikevaihdon laskusta ja uuden työntekijän palkkaamisesta (liite 1; liite 3). Uusi työntekijä ei kuitenkaan yleensä heti ensimmäisinä vuosina tuota yritykselle niin paljon tulosta kuin kauemmin työskennellyt. Yrityksen rahavarat ovat lisääntyneet kaikkina muina tilikausina, paitsi tilikaudella 2009, jolloin ne ovat laskeneet edellä mainituista syistä (liite 3). Rahavarat ovat koko tarkastelujakson ajan olleet kuitenkin erittäin positiivisia, joten voidaan sanoa yrityksen kassan olevan vahva (liite 3).

4.2 Prosenttilukumuotoinen tuloslaskelma

Urheilulattiat-indoorsin tuloslaskelma laadittiin prosenttilukumuotoon, jolloin tuloslaskelman eri eriä ja välituloksia suhteutettiin liikevaihtoon. Prosenttilukumuotoisen tuloslaskelman välituloksista, käyttökate, liiketulosta ja nettotulosta vertailtiin myös Toimiala Onlinesta (2013) saatuihin toimialan mediaanilukuihin, jolloin lasketut luvut olivat informatiivisempia. Edellä mainitut välitulokset edustavat samalla myös kannattavuuden tunnuslukuja, mutta esittelen ne jo tässä vaiheessa sillä nämä tunnusluvut syntyvät prosenttilukumuotoisesta tuloslaskelmasta.

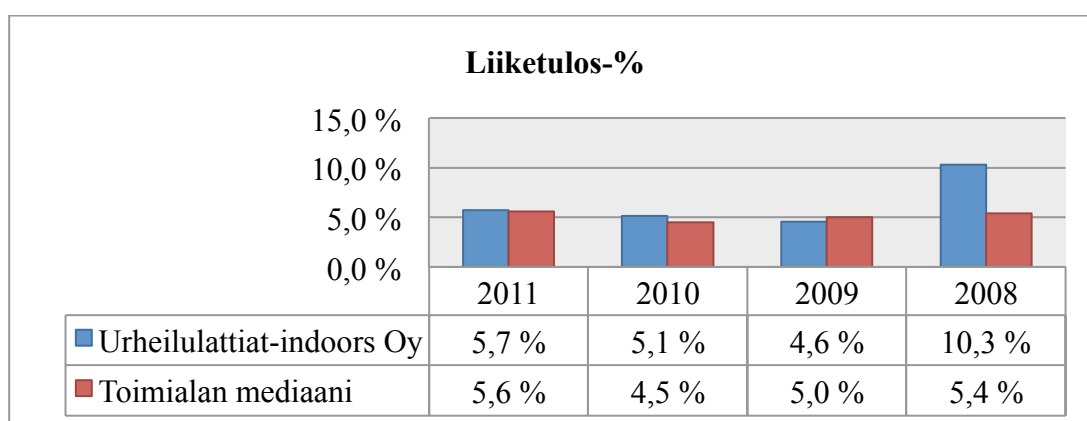
Kuviosta 3 näkee, että yrityksen käyttökateprosentit ovat laskeneet tilikaudesta 2008 lähes 6 prosenttiyksikköä, joka selittyy suurilta osin liikevaihdon laskulla ja myös osittain henkilöstökulujen lisääntymisellä. Käyttökate on kuitenkin noussut tasaisesti tilikaudesta 2009 lähtien, mutta toimialan lukuihin nähden eroa toimialan hyväksi on melko paljon vielä tilikaudella 2011 (kuvio 3). Yrityksen tunnusluvun alhaisuutta selittää osittain se ettei yritys omista esimerkiksi toimitiloja itse, vaan se on vuokrannut ne, jolloin vuokratulot vaikuttavat käyttökateeseen negatiivisesti (liite 2). Kun taas toimitilojen omistuksesta saattaisi aiheutua poistoja, mikäli kyseessä olisi rakennus eikä liikehuoneiston osakkeet.

Kuviossa 3 esiintyvät rahoitusrasitteen vaatimat luvut lasketaan jakamalla nettorahoituskulut käyttökateella. Nettorahoituskulut lasketaan vähentämällä rahoituskuluista rahoitustuotot. (Yritystutkimus ry 2011, 75–76.) Kun rahoitusrasitteen vaatimaa lukua vertaa yrityksen vastaavaan lukuun eri tilikausilla selviää, että yrityksen käyttökate on ollut selvästi vaadittua korkeampi (kuvio 3).

KUVIO 3. Käyttökate-%

Liiketulosprosentti edustaa oikaistun tuloslaskelman liiketulosta prosenttilukumuotoisena. Kuvion 4 mukaan Urheilulattiat-intoorsin liiketulosprosentti on noudattanut samantyyppistä vaihtelua kuin käyttökateprosentti, mutta eroa toimialan lukuihin ei ole ollut niin paljoa kuin käyttökateprosenttia tarkasteltaessa (kuviot 3 ja 4). Tilikaudella 2008 liiketulosprosentti on ollut noin viisi prosenttiyksikköä suurempi kuin toimialan vastaava luku, mutta tilikaudesta 2009 lähtien luku on ollut lähes saman suuruinen toimialan mediaaniin verrattuna (kuviot 3 ja 4). Liiketuloksen ja käyttökateprosentin miltei olematon ero johtuu siitä, että yrityksen poistot ja arvonalentumiset ovat olleet melko pieniä (liite 1). Yritystutkimus ry (2011, 62) on antanut ohjeet liiketulosprosentille; tyydyttävän arvosanan saa tunnusluvun ollessa 5–10 prosenttia; hyvään arvosanaan vaaditaan yli 10 prosenttia ja heikosta liiketuloksesta kertoo alle 5 prosentin arvo.

KUVIO 4. Liiketulos-%

Oikaistussa tuloslaskelmassa välittömien verojen ja rahoituskulujen ja –tuottojen jälkeen, ennen satunnaisia eriä esiintyy nettotulos, josta suhdelukumuotoinen luku on nettotulosprosentti. Kun tuloslaskelmassa on edetty tähän tulokseen on Urheilulattiat-intoorsin nettotulosprosentti jo melko selkeästi korkeampi kuin toimialan vastaava luku, jokaisena vuonna (taulukko 1). Myös yrityksen nettotulosprosentin vaihtelu on muokautunut edellisten välituloksien vaihtelua. Kannattavan yrityksen nettotulosprosentin on oltava positiivinen ja sen riittävyys määräytyvät mm. omistajien voittotavoitteiden mukaan ja pääomarakenteen vahvistamistavoitteiden mukaan (Yritystutkimus ry 2011, 62).

TAULUKKO 1. Nettotulos-%

	Nettotulos-%			
	2011	2010	2009	2008
Urheilulattiat-intoors Oy	4,16 %	3,74 %	3,24 %	7,51 %
Toimialan mediaani	3,2 %	1,3 %	2,5 %	1,5 %

Oikaistun tuloslaskelmien erien, kuten aine- ja tarvikekäytön, ulkopuolisten palveluiden, henkilöstökulujen ja liiketoiminnan muiden kulujen osuudet liikevaihdosta ovat pysyneet lähes muuttumattomina tilikausien 2008–2011 välisenä aikana. Suurimman prosenttiosuuden liikevaihdosta omaa aine- ja tarvikekäyttö, jonka osuus tilikaudella 2008 on ollut lähes 45 prosenttia ja kasvanut joka tilikausi, ollen tilikaudella 2011 lähes 54 prosenttia liikevaihdosta (liite 4).

4.3 Prosenttilukumuotoinen tase

Urheilulattiat-intoorsin oikaistun taseen erien suhdetta koko taseen arvoon mitattiin prosenttilukumuotoisella taseella. Prosenttiluvuilla voitiin selvittää mistä tase koostuu ja mitkä ovat sen suurimpia eriä. Sekä taseen vastaavaa että vastattavaa-puolesta muodostettiin taulukot, jotka ovat lyhennelmät koko prosenttilukumuotoisesta oikaistusta taseesta (taulukko 2; taulukko 3).

Yrityksen taseen vastaavaa-puoli on koostunut joka vuosi suurimmaksi osaksi vaihtuvista vastaavista, ja pysyvät vastaavat koostuvat suurimmaksi osaksi vain yrityksen saamisista omistamastaan toisesta yrityksestä (taulukko 2). Vaihtuvien vastaavien rahat ja pankkisaamiset ovat kasvattaneet osuuttaan joka tilikausi ja tilikaudella 2011 ne ovat olleet jo yli puolet koko taseen arvosta (taulukko 2). Koska pysyvät vastaavat eivät ole kasvaneet, voidaankin sanoa yrityksen pitäneen kertyneet voitot pääosin sen pankkitilillä. Lyhytaikaisten saamisten muutokset ovat tapahtuneet suurimmaksi osaksi myyntisaamisissa ja tilikauden 2011 päätteeksi myyntisaamisten osuus on ollut paljon pienempi kuin muina vuosina, mikä voi kertoa osaltaan parantuneesta laskutuksesta. Vaihto-omaisuus koostuu enimmäkseen yrityksen tavaravarastosta. (liite 5.)

TAULUKKO 2. Tiivistelmä prosenttilukumuotoisten taseiden vastaavaa-puolesta

	Vastaavaa			
PYSYVÄT VASTAAVAT	2011	2010	2009	2008
Aineettomat hyödykkeet	-	-	0,1 %	0,2 %
Aineelliset hyödykkeet	1,1 %	0,6 %	0,8 %	0,8 %
Sijoitukset ja pitkäaikaiset saamiset	13,1 %	14,4 %	18,9 %	14,5 %
Leasing omaisuus	0,0 %	0,1 %	0,1 %	0,2 %
VAIHTUVAT VASTAAVAT				
Vaihto-omaisuus	27,3 %	14,7 %	25,9 %	22,3 %
Lyhytaikaiset saamiset	6,6 %	32,5 %	32,6 %	42,2 %
Rahat ja rahoitusarvopaperit	51,9 %	37,8 %	21,6 %	19,9 %

Yrityksen taseen vastattavaa-puoli painottuu selkeästi omaan pääomaan jokaisen tilikauden kohdalla (taulukko 3). Oma pääoma sisältää enimmäkseen kertyneitä voittovaroja ja myös tilikauden tuloksen, jokaisena tilikautena (taulukko 3). Tilikauden 2008 hyvä tulos näkyy selkeästi seuraavan tilikauden kertyneissä voittovaroissa (taulukko 3). Koska yrityksellä ei ole ollut lainkaan pitkäaikaista vierasta pääomaa, koostuu eri tilikausien vieraat pääomat enimmäkseen ostoveloista ja muista korottomista lyhytaikaisista veloista (taulukko 3). Edellä mainittujen erien suhteet taseen arvoon ovat vaihdelleet eri tilikausilla voimakkaasti, eikä niiden vaihteluun ole mitään selkeää syytä.

TAULUKKO 3. Tiivistelmä prosenttilukumuotoisten taseiden vastattavaa-puolesta

	Vastattavaa			
OMA PÄÄOMA	2011	2010	2009	2008
Osake- tai muu peruspääoma	1,3 %	1,4 %	1,8 %	1,4 %
Kertyneet voittovarot	55,9 %	52,0 %	63,3 %	25,8 %
Tilikauden tulos	19,5 %	18,3 %	16,3 %	32,0 %
VIERAS PÄÄOMA				
Leasingvastuut	0,0 %	0,1 %	0,1 %	0,2 %
Ostovelat	16,0 %	13,4 %	5,5 %	22,1 %
Muut korottomat lyhytaikaiset velat	7,3 %	14,7 %	12,9 %	18,5 %

4.4 Kannattavuus

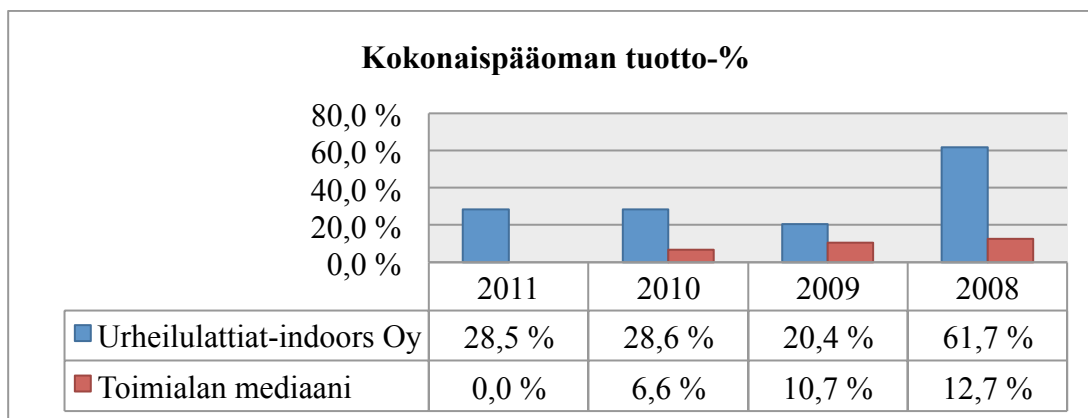
Yksi kannattavuuden tunnusluvuista on kokonaispääoman tuotto-%, joka vertaa tulosta siihen kokonaispääömaan, joka on sitoutunut yrityksen liiketoimintaan. Tunnusluku saadaan laskelmalla seuraavasti:

$$\text{Kokonaispääöman tuotto-\%} = \frac{\text{Nettotulos + rahoituskulut + verot(12kk)}}{\text{Kokonaispääöma}} \times 100 \quad (1)$$

(Yritystutkimus ry 2011, 64.)

Kaavan (1) kokonaispääöma muodostuu koko oikaistun taseen keskiarvosta tilikaudella ja rahoituskulut sisältää korkokulut ja muut rahoituskulut sekä kurssitappiot. Mikäli kokonaispääöma osoittautuu laskettaessa negatiiviseksi, on kokonaispääöma tällöin vähintään vieraan pääöman suuruinen. Koska laskennassa suljetaan pois rahoituskulujen ja verojen vaikutus, on tunnusluku vertailukelpoinen riippumatta yhtiömuodosta. Arvonkorotukset saattavat osaltaan vaikeuttaa vertailua eri yritysten kesken, jolloin arvonkorotuksia tehneiden yritysten tunnusluvut jäävät alhaisemmiksi kuin hankinta-arvoja tasearvojen pohjana käyttäneillä yrityksillä. (Yritystutkimus ry 2011, 63–64.)

Urheilulattiat-intoorsin kokonaispääöman tuotto-% on kuvion 5 mukaan selvästi laskenut tilikauden 2008 korkeasta luvusta, mutta on silti ollut tilikaudesta 2009 lähtien hyvällä tasolla. Voidaan todeta myös, että toimialan mediaaniin verrattuna yrityksen kokonaispääöman tuotto on ollut jokaisena vuotena paljon korkeampi, vaikka tilikauden 2011 toimiala tietoja ei ollutkaan saatavilla (kuvio 5). Syy siihen miksi tunnusluku on ollut tilikaudella 2008 korkeampi kuin myöhemmillä kausilla, on nettotuloksen heikentyminen ja kokonaispääöman kasvaminen tilikauden 2008 jälkeen. Näin nettotuloksen ja kokonaispääöman suhde jää matalammaksi ja näin tunnusluvun arvo myös pienenee. On kuitenkin hyvä huomata, että Yritystutkimus ry:n (2011, 64) antamien ohjearvojen mukaan tunnusluku on ollut jatkuvasti hyvä, koska yli 10 prosentin kokonaispääöman tuotto-% on hyvä.

KUVIO 5. Kokonaispääoman tuotto-%

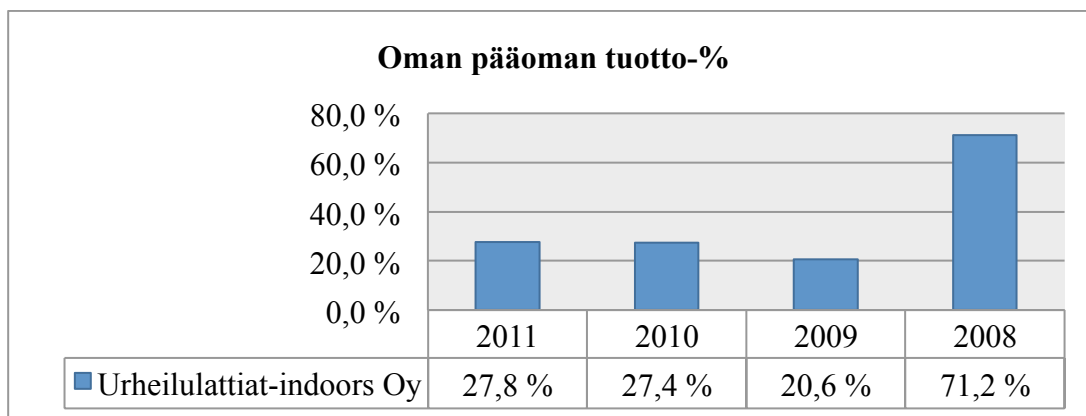
Yrityksen omistajan näkökulmasta kannattavuutta tarkastellaan oman pääoman tuotto-prosentilla, joka lasketaan seuraavasti:

$$\text{Oman pääoman tuotto-\%} = \frac{\text{Nettotulos}}{\text{Tilikauden keskimääräinen oikaistu oma pääoma}} \times 100 \quad (2)$$

(Yritystutkimus ry 2011, 65.)

Kaavassa (2) oleva keskimääräinen oikaistu oma pääoma on tilikauden alun ja lopun keskiarvo. Vieraan pääoman lisäksi yrityksen on saatava aikaan tuottoa myös omalle pääomalle, jolloin oman pääoman tuotto-prosentti on tärkeä havainnollistamaan tätä tuottoa. Tunnusluvun tarkoitus on ilmaista yrityksen kykyä tuottaa omistajien yhtiöön sijoittamalle pääomalle lisäarvoa. Tunnusluvun tavoitearvo määräytyy omistajien tuottovaatimusten mukaan, joihin sijoituksen riskillä on oleellinen vaikutus. (Kallunki & Kytönen 2002, 77; Yritystutkimus ry 2011, 65.)

Kuviosta 6 huomaa kuinka Urheilulattiat-indoorsin oman pääoman tuotto-prosentit eivät juurikaan poikkea, tilikautta 2008 lukuun ottamatta, kokonaispääoman tuotto-prosentista. Erojen vähyys johtuu siitä, ettei yrityksellä ole ollut lainkaan pitkäaikaista vierasta pääomaa (liite 2), jolloin kokonaispääoman ja oman pääoman ero on melko pieni.

KUVIO 6. Oman pääoman tuotto-%

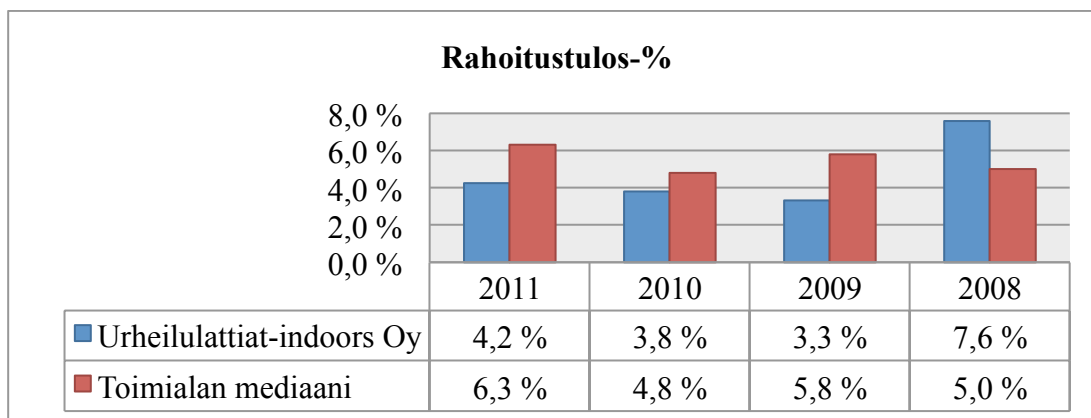
Yrityksen kannattavuuden mittarina käytetään myös rahoitustulosprosenttia, joka lasketaan seuraavalla kaavalla:

$$\text{Rahoitustulos-\%} = \frac{\text{Rahoitustulos}}{\text{Liiketoiminnan tuotot yhteensä}} \times 100 \quad (3)$$

(Yritystutkimus ry 2011, 62.)

Osoittaja kaavassa (3), eli rahoitustulos koostuu oikaistun tuloslaskelman nettotuloksesta lisättynä poistoilla ja arvonalentumisilla. Jotta yrityksellä riittäisi rahoitusta lainojen lyhennyksiin, investointeihin, käyttöpääoman lisäykseen ja voitonjakoon on rahoitustulosprosentin oltava positiivinen lyhyelläkin aikavälillä. (Yritystutkimus ry 2011, 62.)

Urheilulattiat-indoorsin rahoitustulosprosentit eivät juurikaan poikkea sen nettotulosprosentteista, sillä poistojen ja arvonalentumisten määrä on ollut hyvin pieni jokaisella tilikaudella (liite 1). Tällä tavalla mitattuna yrityksen kannattavuus, toimialaan verrattuna, ei näytä tilikausilla 2009, 2010 ja 2011 niin hyvältä kuin kahdella aikaisemmalla tunnusluvulla mitattuna (kuvio 7). Tilikaudella 2008 rahoitustulos on ollut vielä korkeampi kuin toimialan vastaava luku, jonka jälkeen on tullut reilun 4 prosenttiyksikön lasku (kuvio 7).

KUVIO 7. Rahoitustulos-%

4.5 Maksuvalmius

Maksuvalmiuden yksi mittareista on nettokäyttöpääomaprocentti, joka suhteuttaa nettokäyttöpääoman yrityksen liikevaihtoon. Voidaan myös sanoa tunnusluvun ilmaisevan likviditeetin muutosta suhteessa liikevaihtoon, tarkasteltaessa tunnuslukua pitkällä aikavälillä. Nettokäyttöpääomaprocentti saadaan seuraavasta kaavasta:

$$\text{Nettokäyttöpääoma-\%} = \frac{\text{Nettokäyttöpääoma}}{\text{Liikevaihto (12kk)}} \times 100 \quad (4)$$

(Niskanen & Niskanen 2004, 121; Yritystutkimus ry 2011, 70.)

Kaavassa (4) oleva nettokäyttöpääoma lasketaan vähentämällä vaihto-omaisuudesta ja rahoitusomaisuudesta lyhytaikainen vieraspääoma. Rahoitusomaisuus pitää sisällään lyhytaikaiset saamiset sekä rahat ja rahoitusarvopaperit. (Yritystutkimus ry 2011, 70.)

Taulukosta 4 tarkasteltaessa Urheilulattiat-indoorsin nettokäyttöpääomaprocenttia, käy ilmi että yrityksen likvidit varat ovat pysyneet hyvinkin samassa suhteessa liikevaihtoon nähden, koko tarkasteluajanjakson aikana. Kasvu on ollut pientä ja tilikaudella 2010 likvidien varojen suhde liikevaihtoon on laskenut suhteessa edelliseen tilikauteen, mutta tilikaudella 2011 suhdeluku on ollut korkein (taulukko 4).

TAULUKKO 4. Nettokäyttöpääoma-%

	Nettokäyttöpääoma-%			
	2011	2010	2009	2008
Urheilulattita-indoors Oy	13,2 %	11,6 %	12,3 %	10,3 %

Yrityksen likviditeetin ja lyhytaikaisten velkojen mittaamiseen käytetään yleisesti current ratiota. Current ratio on nettokäyttöpääoma suhdelukumuotoisena, mutta sen käytökelpoisuus on parempi sen havainnollisuuden ja vertailukelpoisuuden vuoksi kuin pelkkä rahamääräinen nettokäyttöpääoma. Current ratio lasketaan seuraavasta kaavasta:

$$\text{Current ratio} = \frac{\text{Vaihto-omaisuus} + \text{rahoitusomaisuus}}{\text{Lyhytaikainen vieras pääoma}} \quad (5)$$

(Niskanen & Niskanen 2004, 118; Yritystutkimus ry 2011, 72.)

Koska current ratiossa ajatellaan, että vaihto-omaisuus voidaan realisoida lyhytvaikutteisista menoista selviämiseksi, on tunnusluvun tulkinnassa muistettava vaihto-omaisuuden arviointiin liittyvä epävarmuus (Yritystutkimus ry 2011, 71).

Yritystutkimus ry (2011, 72) on asettanut current ratiolle seuraavanlaiset ohjearvot:

yli 2	hyvä
1 – 2	tydyttävä
alle 1	heikko

Current ratio on ollut Urheilulattiat-indoorsilla sen jokaisella tilikaudella hyvä Yritystutkimus ry:n asettamien ohjearvojen mukaan (taulukko 5). Hyviin tunnuslukuihin vaikutti enimmäkseen yrityksen vähäiset ostovelat lyhytaikaisessa vieraassa pääomassa. Tähän kun lisää vahvan rahoitusomaisuuden on syy hyvälle tunnusluvulle melko selvä, eli rahoitusomaisuutta on moninkertainen määrä verrattuna lyhytaikaisiin velkoihin (liite 2). Ainoastaan tilikaudella 2008 tunnusluku on ollut lähellä tyydyttävän ja hyvän rajaa (taulukko 5).

TAULUKKO 5. Current ratio

	Current ratio			
	2011	2010	2009	2008
Urheilulattiat-indoors Oy	3,68	3,02	4,34	2,08

Yrityksen mahdollisuuksia selvittää sen lyhytaikaisista veloista vain sen rahoitusomaisuudella mitataan quick ratiolla. Tunnusluku lasketaan seuraavalla kaavalla:

$$\text{Quick ratio} = \frac{\text{Rahoitusomaisuus} - \text{osatuloutuksen saamiset}}{\text{Lyhytaikainen vieras pääoma} - \text{lyhytaikaiset saadut ennakot}} \quad (6)$$

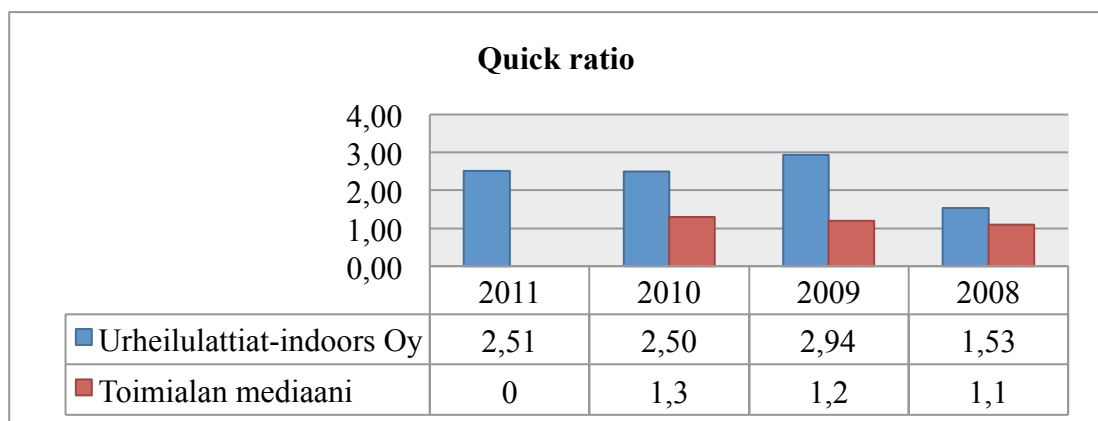
(Yritystutkimus ry 2011, 71.)

Keskeneräisistä töistä tai projekteista saadut ennakot kuuluvat, kaavassa (6), lyhytaikaisiin saatuihin ennakoihin. Quick ratiolla voi mitata yrityksen likviditeettiä lyhyemmällä aikatahtämellä kuin current ratiolla ja quick ratio on myös tunnuslukuna ankarampi, sillä vaihto-omaisuutta ei laskennassa huomioida. (Niskanen & Niskanen 2004, 120.)

Yritystutkimus ry (2011, 71) on asettanut quick ratiolle seuraavanlaiset ohjearvot:

Yli 1	hyvä
0,5 – 1	tydyttävä
alle 0,5	heikko

Urheilulattiat-indoorsin quick ratio on ollut sen jokaisella tilikaudella, pois lukien tilikausi 2011, selvästi toimialan mediaania korkeampi (kuvio 8). Tilikaudelta 2011 ei ollut saatavilla toimialan vastaavaa lukua. Ainoa suurempi muutos quick ratiossa on ollut tilikausien 2008 ja 2009 välillä, kun tunnusluku on lähes kaksinkertaistunut (kuvio 8). Suurin syy edellä mainittuun on lyhytaikaisen vieraan pääoman muutokset näiden tilikausien välillä (liite 2). Kaiken kaikkiaan yrityksen maksuvalmius tällä mittarilla mitattuna näyttää erittäin hyvältä.

KUVIO 8. Quick ratio

4.6 Vakavaraisuus

Yrityksen vakavaraisuutta mitataan yleensä omavaraisuusasteella, joka lisäksi mittaa yrityksen tappionsietokykyä sekä yrityksen selviytymiskykyä pitkän aikavälin sitoumuksistaan. Tunnusluku kuvaa omistajien siihen sijoittamien varojen osuutta kokonaisrahoituksesta. Mahdolliset pysyviin vastaaviin tehdyt arvonkorotukset vaikuttavat eri vuosien vertailukelpoisuuteen. Omavaraisuusaste lasketaan seuraavalla kaavalla:

$$\text{Omavaraisuusaste} = \frac{\text{Oikaistu oma pääoma}}{\text{Oikaistun taseen loppusumma - saadut ennakot}} \times 100 \quad (7)$$

(Kallunki & Kytönen 2002, 80–81; Yritystutkimus ry 2011, 66.)

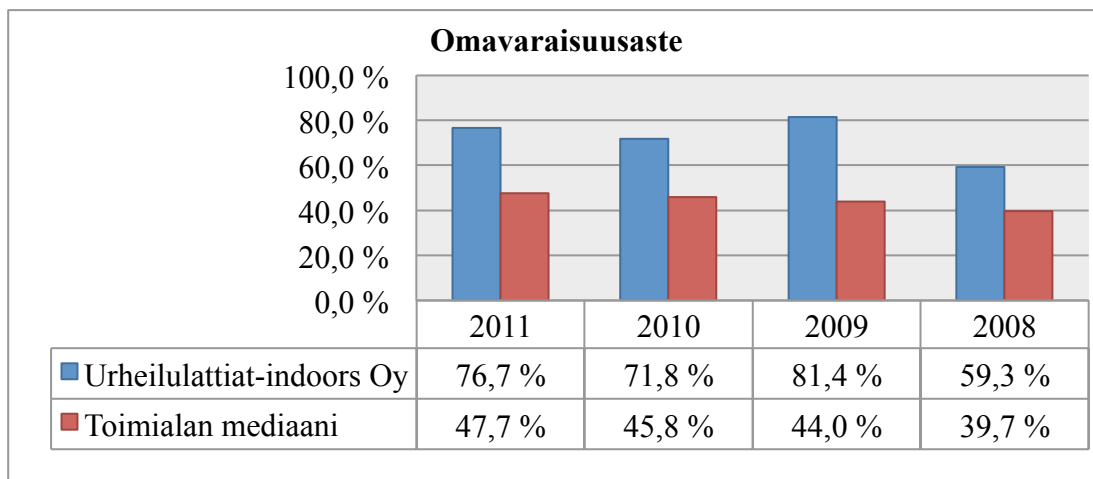
Kaavassa (7) olevat saadut ennakot sisältävät sekä pitkät että lyhytaikaiset saadut ennakot, jotka liittyvät keskeneräiseen työhön tai projektiin (Yritystutkimus ry 2011, 66).

Yritystutkimus ry (2011, 67) on antanut omavaraisuusasteelle seuraavanlaiset ohjearvot:

Yli 40%	hyvä
20 – 40%	tydyttävä
alle 20%	heikko

Kun Urheilulattiat-indoorsin vakavaraisuutta mitattiin omavaraisuusasteella, nähtiin selkeästi pitkäaikaisen vieraan pääoman puuttumisen vaikutus. Kuvion 9 mukaan toimialan mediaaniin nähden yrityksen omavaraisuusasteet ovat olleet huomattavasti korkeampia. Parhaimmillaan omavaraisuusaste on ollut tilikauden 2009 päätöshetkellä, ollen noin 81 prosenttia ja alimmillaan tilikauden 2008 päätöshetkellä (kuviokuva 9).

Yrityksellä ei ole ollut ainoakaan tilikauden päättyessä saatuja ennakkoja. Vuosittaiseen vaihteluun on enimmäkseen vaikuttanut lyhytaikaisen vieraan pääoman muutokset, jossa ostovelkojen muutoksilla on ollut suurin vaikutus. Esimerkiksi tilikauden 2008 päätöshetkellä ostovelkojen määrä on ollut huomattavasti suurempi kuin tilikauden 2009 vastaavalla hetkellä. (liite 2.) Yritystutkimus ry:n (2011, 67) mukaan eri tilikausilta laskettujen tunnuslukujen perusteella voidaankin sanoa yrityksen vakavaraisuuden olleen vähintäänkin hyvä ja tappion sietokyvyn olevan korkea.

KUVIO 9. Omavaraisuusaste

Vakavaraisuutta voidaan mitata muun muassa suhteellisen velkaantuneisuuden tunnusluvulla, jossa yrityksen vieraspääoma suhteutetaan liikevaihtoon. Tunnuslukua voi vertailla vain saman toimialan yritysten kesken, koska joillakin toimialoilla vaaditaan suuria investointeja liikevaihdon kerryttämiseen, kun toisilla aloilla liikevaihdon kerryttäminen vaatii vain suhteellisen pieniä kokonaisinvestointeja. Korkea tunnusluvun arvo vaatii yritykseltä myös hyvää liike-tulosta veloista selviytymiseksi. Suhteellisen velkaantuneisuuden tunnusluku lasketaan seuraavalla kaavalla:

$$\text{Suhteellinen velkaantuneisuus} = \frac{\text{Oikaistun taseen velat} - \text{saadut ennakot}}{\text{Liikevaihto (12kk)}} \times 100 \quad (8)$$

(Niskanen & Niskanen 2004, 132; Yritystutkimus ry 2011, 67.)

Kaavan (8) osoittajassa olevat saadut ennakot sisältävät sekä pitkät että lyhytaikaiset saadut ennakot, jotka liittyvät keskeneräiseen työhön tai projektiin (Yritystutkimus ry 2011, 67).

Suhteellista velkaantuneisuutta mitattaessa Urheilulattiat-indoorsin oikaistusta taseesta, huomasi heti ennen tunnusluvun arvoa, että prosenttiluku tulee olemaan matala. Oikaistun taseen velat koostuivat vain lyhytaikaisista veloista. Taulukon 6 mukaan tunnusluku on ollut jokaisella tarkastelujakson tilikaudella alle 10 prosenttia ja tilikaudella 2009, jopa alle 5 prosenttia. Tunnusluvun suuri suhteellinen vaihtelu johtuu enimmäkseen lyhytaikaisten velkojen suurista vaihteluista eri tilikausien tilinpäätöspäivien välillä (liite 2).

TAULUKKO 6. Suhteellinen velkaantuneisuus

	Suhteellinen velkaantuneisuus			
	2011	2010	2009	2008
Urheilulattiat-indoors Oy	4,9 %	5,8 %	3,7 %	9,6 %

4.7 Toiminnan tehokkuus

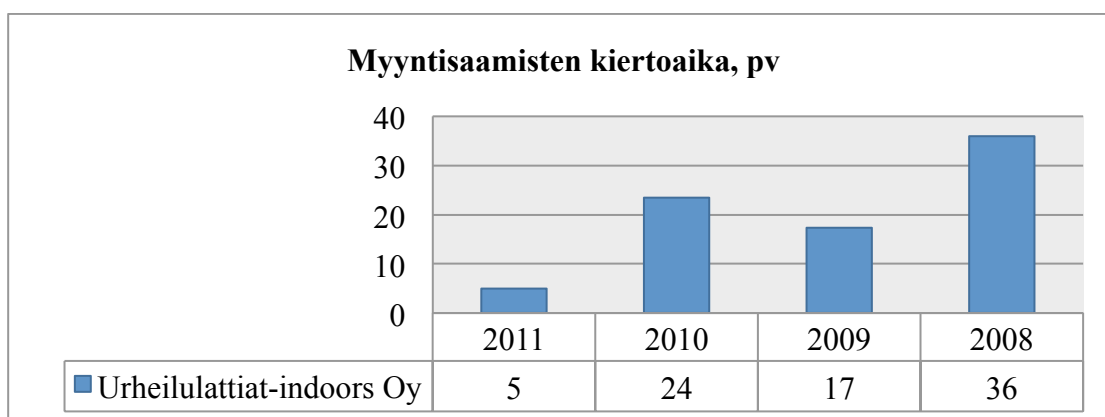
Yritys myy asiakkailleen tuotteita usein tietyllä maksuajalla, jolloin myyntitulot ovat tämän ajan myyntisaamisia. Yritys saa myyntitulonsa kassaan vasta, kun asiakas maksaa laskun. Tätä maksuaikaa mitataan myyntisaamisten kiertoaajalla, joka mittaa missä ajassa myyntisaamiset tulevat keskimäärin yrityksen kassaan. Kiertoaika lasketaan seuraavalla kaavalla:

$$\text{Myyntisaamisten kiertoaika, pv} = \frac{365 \times \text{Myyntisaamiset}}{\text{Liikevaihto (12kk)}} \quad (9)$$

(Kallunki & Kytönen 2002, 88; Yritystutkimus ry 2011, 69.)

Kaavassa (9) myyntisaamiset sisältävät yrityksen ulkopuolelle myytyjen tuotteiden myyntisaatavien lisäksi myös sisäiset myyntisaamiset. Koska myyntisaamiset sisältää myös muun muassa arvonlisäveron, valmisteveron ja kuljetukset, on todellinen kiertoaika jonkin verran lyhyempi. Liikevaihtoon sisältyvät mahdolliset osatuloutukset lyhentävät kiertoaikaa todellisesta kiertoaajasta. (Kallunki & Kytönen 2002, 88; Yritystutkimus ry 2011, 69.)

Myyntisaamisten kiertoaajat Urheilulattiat-indoorsin eri tilikausilla ovat vaihdelleet voimakkaasti, kuten esimerkiksi tilikauden 2008 ja 2011 välinen ero on jopa 31 päivää (kuvio 10). Vaikka kuvion 10 mukaan eri tilikausien välinen vaihtelu ei ole ollut tasaisinta, voidaan silti yleisesti todeta myyntisaamisten kiertoaajan pienentyneen ja tilikaudella 2011 myyntisaamiset ovat tulleet yritykselle keskimäärin 5 päivän kuluessa siitä, kun varsinaisen myynti on tapahtunut. Yrityksen myyntisaamisten kiertoaajan voidaan sanoa parantuneen vuosien aikana tehokkaamman laskutuksen ansioista.

KUVIO 10. Myyntisaamisten kiertoaika, pv

Kiertoaikaa voidaan mitata myös ostovelkojen osalta, jolloin tunnusluku kertoo vastaavasti kuinka kauan yritys on käyttänyt aikaa keskimäärin ostovelkojensa maksuun. Ostovelkojen kiertoaika voi näyttää todellista pidemmältä, mikäli ostovelkoihin sisältyy liiketoiminnan muista kuluista ja investoinneista aiheutuneet laskut. Ostovelkoja käytettäessä oikein, ne tarjoavat yritykselle edullisen tai jopa ilmaisen rahoitusmuodon. Ostovelkojen kiertoaika lasketaan seuraavasta kaavasta:

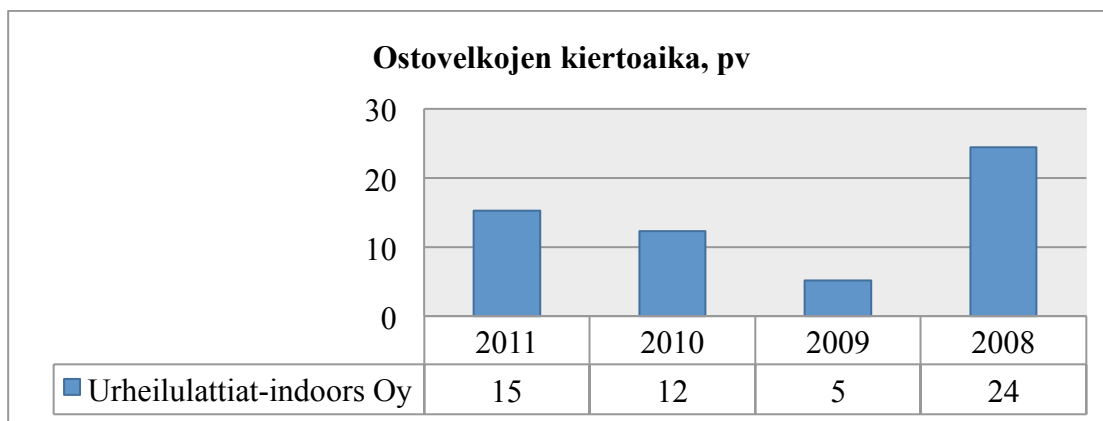
$$\text{Ostovelkojen kiertoaika, pv} = \frac{365 \times \text{Ostovelat}}{\text{Ostot} + \text{ulkopuoliset palvelut (12kk)}}$$

(10)

(Niskanen & Niskanen 2004, 124–125; Yritystutkimus ry 2011, 69–70.)

Ostovelkojen kiertojen laskutapa on hyvin samankaltainen kuin vastaava myyntisaatavienkin kaava, joten myös edellä esitetyssä ostovelkojen kaavassa (10), ostovelat sisältää myös sisäiset ostovelat (Niskanen & Niskanen 2004, 124–125).

Tilikausilla 2010 ja 2011 Urheilulattiat-indoorsin ostovelkojen keskimääräiset kiertoajat ovat olleet hyvin samansuuruiset, kun tilikaudella 2010 kiertoaika on ollut 12 päivää ja kaudella 2011 vain kolme päivää enemmän (kuvio 11). Tilikaudella 2009 kiertoaika on ollut koko vertailujakson alin, ollen 5 päivää ja pisin aika ostovelkojen maksuun on käytetty tilikaudella 2008 (kuvio 11). Tarkastelujakson aikana ostovelkojen kiertoajat ovat vaihdelleet voimakkaasti, eikä selkeätä suuntaa voi sanoa, mutta kahden varhaisimman tilikauden perusteella voitaisiin ennustaa tilikauden 2012 kiertoajan asettuvan noin 18 päivään. Pidemmällä ostovelkojen kiertoajoilla yritys pystyy hankkimaan korotonta rahoitusta, mikäli laskujen maksuajat antavat myöden.

KUVIO 11. Ostovelkojen kiertoaika, pv

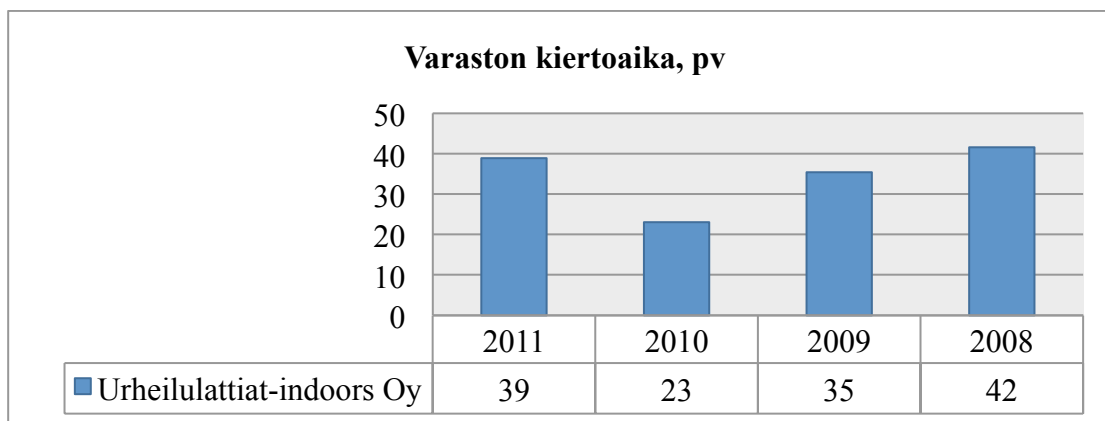
Kiertoaikojen kolmas mittari on varaston kiertoaika. Tunnusluku kuvaa sitä kuinka monta vuorokautta keskimäärin yrityksen varastossa olevat tavarat ja raaka-aineet ovat varastossa. Kaupan alan yrityksen varaston kiertoaika saadaan seuraavasta kaavasta:

$$\text{Varaston kiertoaika, pv} = \frac{365 \times \text{Aineet ja tarvikkeet}}{\text{Aine- ja tarvikekäyttö (12kk)}} \quad (11)$$

(Niskanen & Niskanen 2004, 127; Yritystutkimus ry 2011, 70.)

Kun varaston kiertoaika kasvaa, samalla varastot kiertävät hitaammin ja yrityksen käyttöpääomaa sitoutuu varastoon. On kuitenkin muistettava, että ainakin osa kiertoaikojen muutoksesta johtuu ostomäärien muutoksesta. (Niskanen & Niskanen 2004, 127.)

Koska Urheilulattiat-indoorsin liiketoimintaan ei kuulu tuotantoa, myöskään sen varastot eivät sisällä raaka-aineita tai keskeneräisiä töitä. Yrityksen varastoihin kuuluu vain tavaravarastot, jolloin myös varaston kiertoaika mittaa näiden tavaravarastojen kiertoaikaa. Kuvion 12 mukaan yrityksen varaston kiertoaika on viimeisellä tilikaudella ollut 39 päivää, joka on koko tarkasteluajanjakson korkein arvo. Lyhimmillään kiertoaika on ollut tilikaudella 2010, jolloin 23 päivän mittainen kiertoaika johtuu varaston arvon pienestä määrästä suhteessa ostoihin tilikauden aikana (kuvio 12).

KUVIO 12. Varaston kiertoaika, pv

Kiertoaikoja voi mitata myös kokonaisvaltaisemminkin nettokäyttöpääoman kiertoaajalla, jolloin laskukaavassa käytetään jokaisen yksittäisen edellä lasketun käyttöpääomaerän kiertoaikaa. Nettokäyttöpääoman kiertoaika saadaan laskemalla ensin myyntisaatavien ja varaston kiertoaajat yhteen ja vähentämällä tästä ostovelkojen kiertoaika. (Niskanen & Niskanen 2004, 128.)

Nettokäyttöpääoman sitoutumista mitattaessa nettokäyttöpääoman kiertoaajalla Urheilulattiat-indoorsin myyntisaamisten-, varaston-, ja ostovelkojen kiertoaajoista, selvisi tasaisempi kehityssuunta. Tilikaudella 2008 yrityksen kiertoaika on ollut vielä 53 päivää ja tilikaudella 2010 nettokäyttöpääomaa on sitoutunut yritykseen enää keskimäärin 34 päiväksi (taulukko 7). Tuoreimmalla tilikaudella 2011 nettokäyttöpääoman keskimääräinen kiertoaika on ollut alle 30 päivää, eli hieman alle kuukauden (taulukko 7). Nettokäyttöpääoman kiertoaajan laskeminen tilikaudesta toiseen kertoo yrityksen toiminnan tehostumisesta.

TAULUKKO 7. Nettokäyttöpääoman kiertoaika, pv

	Nettokäyttöpääoman kiertoaika (pv)			
	2011	2010	2009	2008
Urheilulattiat-indoors Oy	29	34	48	53

5 YHTEENVETO JA PÄÄTELMÄT

Työn tavoitteena oli tuottaa selvitys Urheilulattiat-indoors Oy:n taloudellisesta tilanteesta vuosien 2008 ja 2011 väliseltä ajalta, tilinpäätösanalyysin avulla. Työn tarkoitus, eli tilinpäätösanalyysi, koostui kannattavuuden, maksuvalmiuden, vakavaraisuuden ja tehokkuuden tunnusluvuista ja niiden analysoinnista. Myös kassavirtalaskelma ja prosenttilukumuotoiset tuloslaskelmat ja taseet olivat osana analyysiä. Tunnuslukuja vertailtiin yrityksen omiin lukuihin tarkastelujakson ajalta, sekä toimialan mediaanilukuihin että Yritystutkimus ry:n asettamiin ohjearvoihin. Toimialan lukuihin vertailua suoritettiin mahdollisuuksien mukaan, sillä kaikille tunnusluville ei löytynyt saatavilla olleiden lähteiden vuoksi vastaavaa toimialan arvoa.

Laskettujen tunnuslukujen mukaan yrityksen taloudellinen tilanne selvisi hyvin ja saatiin myös yksityiskohtaisempaa tietoa taloudesta kuin mitä pelkän tilinpäätöksen perusteella oli saatavilla. Saadut tulokset olivat myös luotettavia, sillä ne laskettiin yrityksen virallisten tasekirjojen perusteella. Yrityksen kannattavuus näytti laskettujen tunnuslukujen perusteella pääosin hyvältä ja joitakin tunnuslukuja tarkastellessa pitää ottaa huomioon yrityksen omistajien asettamat tavoitetasot. Tällä tavalla on ajateltava ainakin oikaistun tuloslaskelman välituloksia tarkasteltaessa, arvioitaessa kannattavuutta vain tuloslaskelman perusteella. Yrityksen hyvään kannattavuuteen vaikutti eniten sen hyvät nettotulokset jokaisella tilikaudella, sekä rahoituskulujen alhaisuus.

Yrityksen erittäin hyvä maksuvalmius johtui enimmäkseen sen hyvästä likviditeettitilanteesta. Hyvä likviditeetti johtui taas hyvästä rahallisesta tilanteesta yrityksen pankkitilillä. Koska yritys ostaa paljon tuotteitaan ulkomailta ja hyödyntää saadut alennukset maksamalla tuotteet ennakoon, on heidän ostovelkansa melko pienet ja näin maksuvalmius hyvä. Hyvästä maksuvalmiudesta on hyötyä erityisesti matalasuhdanteen aikana, koska korkea likviditeetti vähentää lainanoton tarvetta ja näin juoksevista kuluista selvittää pitkään yrityksen omilla kassavaroilla.

Hyvä vakavaraisuus on etuna silloin, kun on otettava lainaa muun muassa uusien investointien vuoksi tai matalasuhdanteesta johtuvan heikon maksuvalmiuden parantamiseksi. Urheilulattiat-indoors Oy:n vakavaraisuus näytti koko tarkasteluajanjakson aikana erittäin hyvältä ja erityisesti sen oma pääoma on kasvanut melko tasaisesti, ollen samalla suurin syy hyvään vakavaraisuuteen. Oman pääoman kasvun syynä ovat olleet kasvanneet voittovarot. Voidaankin sanoa yrityksen aseman olevan hyvä yllättävän lainatarpeen ilmaantuessa. Yrityksen tehokkuutta mitattiin sen käyttöpääomaerien kiertoajoilla, joihin pystyy eniten vaikuttamaan tehostamalla muun muassa laskutusta. Eri käyttöpääomaerien kehityssuuntaa oli yksittäisten erien kiertoaikoja tarkastellessa vaikea havaita, mutta kaikkien kolmen kiertoajan muodostamasta nettokäyttöpääoman kiertoajasta suunta oli selvästi nähtävissä. Alentuneihin nettokäyttöpääomien kiertoaikoihin oli erityisesti vaikuttanut tehostunut laskutus, joka oli näkyi myyntisaamisten saamisella nopeammin yrityksen tilille.

Urheilulattiat-indoors Oy:n tilinpäätöksistä laadittu kassavirtalaskelma osoitti myös hyvän kannattavuuden ja maksuvalmiuden. Selvisi myös, ettei suuria investointeja aineellisiin hyödykkeisiin ole tehty ja että liiketoiminnasta syntyneet tuotot ovat riittäneet menojen kattamiseen. Kassavirtalaskelma osoitti yrityksen rahavarojen kasvaneen runsaasti varsinkin kahdella varhaisimmalla tilikaudella, joka kertoo kannattavasta liiketoiminnasta.

Tulevaisuutta ajatellen kuitenkin kehitettävä asia voisi olla jonkin suuremman, poistokelpoisen investoinnin suorittaminen, jolloin yritys voi suorittaa siitä elinkeinoverolain mukaisia poistoja. Kun poistot kirjataan kuluiksi, samalla yhteisöveronalainen tulo pienenee. Investointia ei kuitenkaan tule suorittaa vain verotusteknisten syiden johdosta, vaan ensisijaisesti jatkuvaa liiketoimintaa ajatellen. Yrityksen liiketoimintaa katsottaessa on huomattava ettei vaihtoehtoja suurempien investointien tekemiselle ole paljon. Kaiken kaikkiaan, yrityksen lyhyen historian vuoksi ja erityisesti liikevaihdon epätasaisen kehityksen vuoksi, on vaikea ennustaa sen tulevaisuutta, joka on myös osittain suhdanteiden vaikutuksen alaisena. Kuitenkin kannattavalla liiketoiminnalla yritys pystyy ylläpitämään tai kasvattamaan hyvää maksuvalmiutta. Tämä taas johtaa hyvään vakavaraisuuteen, jolloin yritys on vähintäänkin hyvin varautunut mahdollisiin toimialan huonoihin aikoihin.

Koska yritys kuuluu toimialaan johon liittyy vahvasti rakentaminen, on toimiala erittäin herkkä suhdannevaihteluille. Kuitenkin valtaosa Urheilulattiat-indoors Oy:n asiakkaista on joko suorasti tai epäsuorasti kuntia ja kaupunkeja, joten lyhytaikaiset suhdannevaihtelut eivät vaikuta yrityksen liiketoimintaan niin voimakkaasti kuin esimerkiksi rakennusalalla toimiviin yrityksiin. Tällä hetkellä Suomessa on paljon kuntia ja kaupunkeja, jotka joutuvat suorittamaan säästöjä, joten nämä säästöt voivat vaikuttaa vasta pitkän ajan kuluttua yrityksen liiketoimintaan. Myös mahdollisiin uusiin alan toimijoihin on suhtauduttava vakavasti, jotta yrityksen nykyinen markkina-asema voidaan säilyttää. Markkina-asemaa voidaan vahvistaa entisestään esimerkiksi pitämällä asiakasverkostot hyvässä kunnossa ja luomalla jatkuvasti uusia verkostoja.

Tämän työn suoritus oli itselleni työn tekijänä haastava ja samalla myös opettava. Työ oli myös laajin ja pisin kokonaisuus, mitä olen koskaan tehnyt. Aihe oli kiinnostava, sillä kyseessä on perheyritys, jossa kaksi työntekijöistä on perheenjäseniäni ja tämän vuoksi oli kiinnostavaa nähdä kuinka hyvin yrityksellä on todellisuudessa mennyt. Työ opetti katsomaan tuloslaskelman ja taseen eriä myös siltä kannalta, kuinka ne vaikuttavat toisiinsa, ja kuinka erien muutokset vaikuttavat muun muassa yrityksen kannattavuuteen. En ollut myöskään ennen laskenut suurinta osaa lasketuista tunnusluvuista tai tutkinut yhtä tarkasti tuloslaskelmaa ja tasetta. Työn tekemiselle asetin tarkoituksella väljän aikataulun, jotta saisin tehdä työtä rauhassa. Olen mielestäni pysynyt hyvin aikataulussa, eikä työn missään vaiheessa tullut kiire. Olisin halunnut pohtia enemmän yrityksen kehitettäviä asioita, mutta niitä ei olemassa olevien tietojen perusteella juurikaan ollut. Loppujen lopuksi työn tekeminen on opettanut minulle vielä syvemmin taloushallintoa kuin mitä jo koulussa opin. Joten voinkin sanoa työn olleen kannattava itselleni ja myös yritykselle, joka sai lisätietoa taloudellisesta tilanteestaan.

LÄHTEET

Holstila, J. toimitusjohtaja. 2013. Haastattelu 22.1.2013. Haastattelija Holstila, K. Litteroitu.

Järvenpää, M., Länsiluoto, A., Partanen, V. & Pellinen, J. 2010. 1. painos. Talousohjaus ja kustannuslaskenta. Helsinki: WSOYpro Oy.

Kallunki, J-P. & Kytönen, E. 2002. Uusi tilinpäätösanalyysi. 3. uudistetun painoksen ensimmäinen lisäpainos. Helsinki: Talentum Media Oy.

KHT-yhdistys ry. 2010. Osakeyhtiön tilinpäätösmalli 2011. Helsinki: KHT-Media Oy.

Kirjanpitoasetus 30.12.1997/1339.

Kirjanpitolaki 30.12.1997/1336.

Kirjanpitolautakunta. 2006a. Toimintakertomuksen laatiminen. Julkaistu 12.9.2006. Luettu 20.3.2013. <http://ktm.elinar.fi/ktm/fin/kirjanpi.nsf/Yleisohjesuomi?openView>

Kirjanpitolautakunta. 2006b. Tuloslaskelman ja taseen esittäminen. Julkaistu 21.11.2006. Luettu 20.3.2013. <http://ktm.elinar.fi/ktm/fin/kirjanpi.nsf/Yleisohjesuomi?openView>

Kirjanpitolautakunta. 2007. Rahoituslaskelman laatiminen. Julkaistu 30.1.2007. Luettu 20.3.2013. <http://ktm.elinar.fi/ktm/fin/kirjanpi.nsf/Yleisohjesuomi?openView>

Leppiniemi, J. & Leppiniemi, R. 2006. Tilinpäätöksen tulkinta. E-kirja. Päivitetty 8.2.2012. Luettu 21.1.2013. <http://onlinepalvelu.sanomapro.fi.elib.tamk.fi/?ts=yo&page=selain&pos=tt>

Niskanen, J. & Niskanen, M. 2004. 2. tarkistettu painos. Tilinpäätösanalyysi. Helsinki: Edita.

Osakeyhtiölaki 21.7.2006/624

Salmi, I. 2006. Mitä tilinpäätös kertoo?. 4. uudistettu painos. Helsinki: Edita Prima Oy.

Toimiala Online. Luettu 11.2.2013. <http://www2.toimialaonline.fi/>

Toivio, A. 2010. Analyysillä kokonaiskuva yrityksestä. Tilisanomat 1/2010, 28–29.

Urheilulattiat-indoors Oy:n tasekirjat vuosilta 2007–2011.

Urheilulattiat-indoors Oy:n verkkosivut. Luettu 24.01.2013. <http://www.urheilulattiat-indoors.com/>

Yritystutkimus ry. 2011. 9. korjattu laitos. Yritystutkimuksen tilinpäätösanalyysi. Helsinki: Gaudeamus.

LIITTEET

Liite 1. Tuloslaskelman oikaisut: Urheilulattiat-indoors Oy. Liite salainen

Liite 2. Oikaistut taseet: Urheilulattiat-indoors Oy. Liite salainen

Liite 3. Urheilulattiat-indoors Oy:n kassavirtalaskelmat. Liite salainen

Liite 4. Urheilulattiat-indoors Oy:n prosenttilukumuotoiset tuloslaskelmat. Liite salainen

Liite 5. Urheilulattiat-indoors Oy:n prosenttilukumuotoiset taseet: 2008–2011. Liite salainen

